

YAZARLAR

(aylıq ədəbi-bədii, elmi jurnal)

Sentyabr 2021 (09)

(2021-ci ildən çıxır)

Təsisçi və baş redaktor: Zaur Ustac.

Texniki redaktor: Tuncay Şəhrili.

Məsul katib: Araz Şəhrili.

Fəxri redaksiya heyəti: Abbasqulu ağa Bakıxanov, Mirzə Fətəli Axundov, Lev Tolstoy, Əhməd bəy Ağaoğlu, Əbdürəhim bəy Haqverdiyev, Cek London, Əliqulu Qəmküsər, Vintsas Kreve, Üzeyir Hacıbəyov, Pənahi Makulu, Səməd Vurğun, Şəhriyar, Bayram Bayramov, Hüseyn Arif, Bəxtiyar Vahabzadə, Cabir Novruz, İldırım Əkbəroğlu (Füzuli), Alı Mustafayev, Mustafa Müseyiboglu, Ülvi Bünyadzadə.

Redaksiya heyəti: Ayətxan Ziyad (İsgəndərov), Aydın Xan Əbilov, Vüqar Əhməd, Qılman İman, Təranə Məmməd, İbrahim Rüstəmli, Ülvi Aydın, Pərvanə Bayramqızı, Kamal Camalov, Səma Muğanna, Nuranə Rafailqızı, Rahim Üçoğlanlı, Taleh Xəlilov, Aysel Nazim, Təvəkkül Goruslu, Əsmər Hüseyn Xan, Yadigar Təvəkgül, Ülkər Nicatlı, Şahnaz Şahin, Əjdər Əlizadə, Təranə Arifqızı, Aytac İbrahim, Mövlud Ağamməd, Nərgiz Mirzəyeva (Azərbaycan), Leyla Oruc, Faruk Habiboğlu, Yaşar Özmen (Türkiyə), Rafiq Hümmət (Gürcüstan).

BU SAYIMIZDA

Baş redaktordan.....	3
Ayətxan Ziyad (İsgəndərov). Ədəbiyyatşunaslıq.....	4
Akif Abbasov. Əlbəyaxa.....	20
Qismət Tağıyev. Əyalətdən gələn oğlan.....	25
Yadigar Təvəkgül. Şeirlər.....	75
Qurban Bayramov. Ədəbi tənqid.....	78
Aytac İbrahim. Şeirlər.....	94
Səma Muğanna. Adam və Papatya.....	101
Ülvi Aydin. Şeirlər.....	106
Zaur Ərmuğan. Şeirlər.....	109
Təranə Məmməd. Səmimi söhbət.....	115

Salam olsun, Azərbaycanın ilk hibrid jurnalı olan “Yazarlar”ın çox dəyərli yazarları və oxucuları! Bizim yalnız bir məqsədimiz var ki, o da **“Yaradıcı uşaq - gənclərin dövrü mətbuatda çıxışını asanlaşdırmaq, onların tanınmasına köməklik göstərmək”** olmaqla məramnaməmizdə çox aydın şəkildə qeyd olumuşdur. Aylıq ədəbi-bədii, elmi jurnal olan “Yazarlar” kitabxanalar üçün ənənəvi qaydada məhdud sayıda nəşr olunur və elektron formatda bir neçə sabit, dayanıqlı, təhlükəsiz platformdan PULSUZ olaraq yayımlanır. Jurnalın bu günə qədər çap olunmuş bütün nömrələrini **BİTİK.AZ** saytından sifariş yolu ilə əldə edə bilərsiniz. Eyni zamanda Wahtsapp: (+994) 70-390-39-93

“YAZARLAR, ANCAQ YAZARLAR...”

© YAZARLAR.

Zaur USTAC

BAŞ REDAKTORDAN

Salam olsun, çox dəyərli oxucum! Şükürlər olsun, Böyük Allaha! Sizlərlə hər yeni görüş həyat-yaşam nişanəsi, inkişaf və tərəqqiyə doğru atılan daha bir addım sayılır bizim üçün. Jurnalımızın beşinci sayında xoş gördük sizləri! Saydan-saya təkmilləşməyə, müəyyən çatışmazlıqları aradan qaldırmağa çalışırıq. Bu məsələdə Siz də öz rəy və təkliflərinizi bildirməklə biziə yardımçı ola bilərsiniz. Sizin yardımınızla addım-addım məqsədimizə doğru irəliləyirik. Bu sayımızda yenə ümumi amalımıza xidmət edən yazılarla görüşünüzə gəlmişik. Bu dəfəki sayımızda Ayətxan Ziyadın, Akif Abbasovun, Qismət Tağıyevin, Qurban Bayramovun, Aytac İbrahimin, Səma Müğannanın, Ülvi Aydının, Zaur Ərmuğanın, Təranə Məmmədin yazıları ilə tanış ola biləcəksiniz. Xoş gördük sizləri! "Yazarlar"ın söz dünyasına xoş gəlmisiniz!

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Zaur USTAC".

Ayətxan ZİYAD (İsgəndərov)

**ELMI MÜBAHİSƏLƏR:
MÜLAHİZƏLƏR, QƏNAƏTLƏR**

(Əvvəli avqust 2021-ci il sayımızda)

[httrs://orcid.org/0000-0002-0034-6736](https://orcid.org/0000-0002-0034-6736)

ayetxanziyad@mail.ru

+994-70 7303023; (+994-70-730-30-23 (wp)

Qaliblaşmış stereotiplərə qarşı çıxməq cəhdini həmişə “topla-tüfənglə” qarşılanıb. Bu üzdən mülahizə və qənaətlərimin səmimi və anlaşıqlı qəbul olunmasını xahiş edirəm.

Etiraf edim ki, ədəbiyyatşunaslığın stereotipləşmiş bir neçə “qanunu” var ki, onlarla razılaşmaq, onların qəbul olunması, şəxsən mənim üçün çətindir. Bu sıradan iki məqalə təqdim olunur:

1 - Uşaq ədəbiyyatı (uşaq əsəri), yoxsa uşaqlar üçün ədəbiyyat (uşaqlar üçün, yaxud uşaqlar haqqında və ya uşaqlardan bəhs edən əsərlər);

2 – Ədəbiyyatda surət və obraz (fərqli baxış)

II MƏQALƏ

ƏDƏBİYYATDA SURƏT VƏ OBRAZ

(fərqli baxış)

GİRİŞ

Ədəbiyyatda surət və obraz. Bu istilahlardan hansının hansı məqamda işlədilməsi daha məqsədə uyğundur?

Məqalədə bu məsələlərə aydınlıq gətirilir. Qeyd olunur ki, bu mövzu illərlə qələm sahibləri, o cümlədən ədəbiyyatşunaslar və tənqidçilər tərəfindən birmənalı qarşılanmamış, konkret bir məcraya yönələ bilməmiş, bu gün də müzakirə predmeti olaraq qalmaqdadır.

ARAŞDIRMA

Öncə “obraz” və “surət” anlayışlarının oxşar və fərqli məziyyətlərinə aydınlıq gətirək.

“Azərbaycan dilinin izahlı lügət”ində ədəbiyyat termini olaraq, “obraz” istilahının “surət”, “obrazlı” (sifət) və “obrazlılıq” (isim) kimi mənaları olduğu diqqətə çatdırılır [1. s.297].

“Lügət”də “surət” anlayışının yeddi anlamının qeyd olunduğu ilə rastlaşırıq ki, onlardan yalnız biri riyazi (məs., “kəsirin surəti”) anlamdadır, altısı isə ədəbiyyat və mədəniyyət sahələrini əhatə edir. Diqqət yetirək: 1 – zahiri görünüş, üz, sifət, sima; 2 – şəkil, üsul, qayda, tərz; 3 – bir şeyin əslindən eynilə köçürülmüş nüsxəsi, üz (məs., protokolun surəti); 4 – yazıçının, rəssamın, artistin yaratdığı tip, obraz, surət; 5 – şəkil, portret, təsvir; 6 – “surətdə” tərzində (məs., süni surətdə, belə olan surətdə) [9].

Qeyd olunan altı anlayış hüquq vermişdir ki, ədəbiyyatşunaslıq illər uzunu həm insan, həm də dağ, dərə, heyvanlardan bəhs ediləndə “surət” anlayışından bəhrələnsin.

Bunu da xatırladıım ki, “obraz” istilahı rus dilində “insan şürurunda obyektiv inikas forması”, “surət”; türk dilində isə “surət” anlamından başqa, “sima” və “şəkil” anlamlarında da işlədirilir [2].

Ədəbiyyat nəzəriyyəçiləri arasında bu istilahları, təəssüf ki, eyniləşdirənlər də var, hər birini öz məqamı, yeri ünvanında qəbul edənlər də.

Qeyd edək ki, “obraz” və “surət” anlayışları qoşa qanad kimi həmişə yanaşı işlədilib, ancaq müqayisədə “obraz” anlayışı “surət” anlayışından daha geniş məzmundadır. O mənada ki, təbiətə, heyvanlara, hər hansı əşyaya aid predmetlər, başqa sözlə, dağ, yamac, ceyran, cüyür, hansı isə çiçək növü də yazılıçı tərəfindən obrazlaşdırılıb bilər, insan da. Ancaq dağ, yamac, ceyran, cüyür, çiçək heç vədə surət ola bilməz. Surət anlayışı yalnız insana şamil oluna bilər, bədii əsərdə surət olaraq ancaq insan ədəbi qəhrəman simasında təqdim oluna bilər. Ədəbiyyatçunas Nizaməddin Şəmsizadə bu qənaətdədir, fərqli mövqe yalnız N.Şəmsizadənin araşdırmasındadır: “atın surəti, itin surəti, qağayıının, yaxud dəniniz surəti demək olmaz. Bunlara at obrazı, dəniz obrazı demək daha düzgündür” [6. s.100-108].

Xüsusi qeyd etməliyik ki, N.Şəmsizadəyə qədər bütün ədəbiyyatçunaslar obraz anlayışı haqqında eyni fikirdə olublar. Yaradıcılıqlarında “obraz” istilahından bəhrələnmiş olsalar belə, bunu “surət” anlamında işlətmişlər.

Diqqət yetirək:

Leonid İvanoviç Timofeyevə görə, “bədii obraz bədii ədəbiyyatın köməyi ilə yaradılan və estetik əhəmiyyətə malik olan konkret və eyni zamanda, insan həyatının ümumiləşdirilmiş mənzərəsidir” [8. ctp.55].

Əziz Mırəhmədova görə, “Bədii surət (obraz) sənətin varlığı münasibətləri haqqında, sənətin daxili qanunları haqqında təsəvvürlərlə, idrak problemi ilə bağlı olan mürəkkəb, çoxcəhətli bir

anlayışdır" [8. ctp.55].

Maksim Qorkinin fikrincə isə, "Bədii obraz, demək olar ki, həmişə fikirdən daha geniş və daha dərindir; insanı mənəvi həyatının bütün müxtəlifliyi ilə, hiss və düşüncələrinin bütün ziddiyatləri ilə aparır" [10]

Nafiz Qəhrəmanlı obrazı "Ədəbiyyatın məğzində dayanan əsas anlayışlardan biri, bəlkə də birincisi" qismində qəbul edir. Tədqiqatçıya görə, "bədii obraz yaradıcılığın təbiətini, forma və funksiyasını təyin edir. Bədii obrazın mərkəzində isə ilk növbədə ümumiləşdirilmiş insan həyatının, insan səciyyəsinin təsviri dayanır" [4].

Mir Cəlal və Pənah Xəlilov da həmmüəllif olduqları "Ədəbiyyatşunaslığın əsasları" dərsliyində eyni qənaətdədirlər: "Bədii əsər surətlər aləmidir - ictimai varlığın yüksək səviyyədə canlandırılmasıdır. Hər bir əsərdə üç növ surət ola bilər:

Birincisi, insan və kollektiv surəti - tip, ya xarakterlər, personajlar heyəti;

İkincisi: duygù, əhvali-ruhiyyə surəti - lirika, qəhrəmanlıq, romantika;

Üçüncüsü: təbiət və əşya surəti - peyzaj, mənzərə, lövhə" ...

"Hər hansı bir əsərin, surətin təsir gücü, bədii qüdrəti həyatı, varlığı dürüst, həqiqi, təsirli əks etdirməsindədir" [5. s.15].

Rafiq Yusifoğlu bütün bu qənaətləri təkrarlayaraq ümumi

---

nəticə çıxarır: “Surətə belə tərif vermək olar: Müəyyən insan qruplarının bir fərdin üzərində ümumiləşdirilməsinə surət deyilir” [7. s.52].

Müxtəlif ifadə tərzində olan, ancaq nəzəri cəhətdən bir-birini təkrarlayan bu fikirlər bir ümumi mərkəzdə birləşmişdir: insan da daxil olmaqla bütün predmetlər surətdir.

Və artıq qeyd etdiyimiz kimi, fərqli mövqe yalnız Nizaməddin Şəmsizadənin araşdırmasındadır: “Atın surəti, itin surəti, qağayının, yaxud dənizin surəti demək olmaz. Bunlara at obrazı, dəniz obrazı demək daha düzgündür” [6. s.100-108].

Qeyd olunan bütün fikirlərə ehtiramımızı bildirərək biz də N.Şəmsizadənin nəzəri mülahizəsi ilə razılışır və demək istəyirik ki, yazılıçı əsərində, məsələn, dağ obrazını canlandıra bilər, ancaq bu “dağ” coğrafi termin olaraq obrazlaşdırılmışdır, surət deyil.

Surətlə obrazı eyni təbiətdə qəbul etməsinə baxmayaraq, R.Yusifoğlu başqa bir məqamda özü də hiss etmədən N.Şəmsizadəyə fikrini əsaslandırmaq üçün “ipucu” verir: “Bədii əsərlərdə müxtəlif predmetlər, heyvanlar, təbiət lövhələri obrazlaşdırılsa da, ədəbiyyatın əsas obrazı insandır. Digər obrazlar yardımçı xarakter daşıyır və son nəticədə, insanın bədii obrazının mükəmməl yaradılmasına kömək edir” [7. s.50].

Rus ədəbiyatşunası L.İ.Timofeyevin də bu məzmunda mülahizəsi R.Yusifoğlunun fikri ilə səsləşir. L.İ.Timofeyev yazır ki, əgər hər hansı bir rəsmidə kresloda, stol arxasında əyləşən insan təsvir olunursa, bu, heç də o demək deyil ki, burada bərabər

hüquqlu obrazlar: stol, insan və kreslo təsvir edilib. Stol və kreslonun təsviri insanın təsviri qədər vacib olsa da, ancaq bu onların bərabərhüquqlu olması demək deyildir, stol və kreslo yalnız və yalnız insanın obrazını tam əks etdirmək vasitəsidir [8. s.63].

Professor Xalid Əlimirzayev də "Sənət və ədəbiyyatda tipiklik, xəlqilik, millilik və başərilik" adlı məqaləsində yazar ki, "bədii yaradıcılığın əsası, obyekti insandır, onun ictimai-fərdi siması, əqli-mənəvi dünyası, əməli fəaliyyəti, mürəkkəb, çox mənalı həyat tərzi, hünər və rəşadəti, başəri qayğı və arzularıdır. Bu xüsusiyyatları və bütünlükdə insanlığın həm əzab-əziyyət, həm də sevinc və kədərlə dolu tarixini bədii sənət ustaları canlı, dinamik, bir-birindən seçilən fərdi insan obrazları vasitəsilə əks etdirir. V.Q.Belinski nəhaq yerə demirdi ki, sənətkar obrazlar vasitəsilə fikirləşir, ictimai ideal, qaya və arzularını onların dililə oxucuya çatdırır.

Ela buna görə də bədii yaradıcılığa obrazlı sənət deyilir. Əslində, obraz sözü öz-özlüyündə ümumi anlayışdır. Ancaq bədii yaradıcılıqda onun ictimai çəkisi, məna tutumu, əxlaqi-estetik təsiri həmişə eyni səviyyədə olmur, yerinə, mövqeyinə, zaman və məkan hüdudlarına, milli spesifik xüsusiyyatlara görə müxtəlif formada, müxtəlif səpkidə təzahür edir. Çünkü həyatda, cəmiyyətdə insanlar, ayrı-ayrı fəndlər ağıllı, zəka, ictimai təfəkkür, dünyagörüşü, əzm, iradə, namus, qeyrət, vətəndaşlıq mövqeyi, milli-bəşəri ləyaqət, mənəvi-əxlaqi təkamül cəhatdən heş vaxt bir-birinə oxşamırlar.

"Poeziya sənəti" əsərinin müəllifi Bualo vaxtilə bu məsələdən bahs edərək göstərirdi ki, obraz geniş, mürəkkəb, çoxçalarlı və coxmənalı bir anlayışdır, həyatı və insanı özünəməxsus poetik bir

---

formada ifadə vasitəsidir” [3 . s.181].

Həm həyatı, həm də insanı! Elə əsas məsələ də elə bundadır: insandan qeyri obrazların yardımçı, surətin isə aparıcı rol oynamasında, digər obrazların yalnız insanın obrazını tam əks etdirmək üçün vasitə olmasında.

N.Şəmsizadə surət haqqında mövcud qənaətləri tədqiqat müstəvisinə çıxarandan sonra fikrinin davamında yazır: “Hansi növə daxil olursa-olsun, obraz yazılıçının həyata münasibəti zamanı əldə etdiyi hiss və duyguların bədii ifadə şəklidir. Surət vasitəsilə yazılıçı öz intibahlarını şəklinə salır: adam şəklinə, at şəklinə və s. Bədii obraz yazılıçının (sənətkarın) estetik idealının ifadəsidir. Onların xarakterini yazılıçının estetik idealı müəyyənləşdirir. Biz deyilənləri nəzərə alaraq belə qənaətə gəlirik: yalnız insan obrazına surət deyilir: Atın surəti, itin surəti, qağayıının, yaxud dənizin surəti demək olmaz. Bunlara at obrazı, dəniz obrazı demək daha düzgündür” [6. s.100-108]. Çünkü, obraz nə qədər daha geniş anlayış olsa da, onun əsasında insan surəti durur.

Niyyətimizin anlaşılı ifadəsi üçün “müəllim” və “müəllimə” istilahlarına diqqət yetirək: həm kişi, həm də qadın cinsindən olan bu ixtisas sahibləri haqqında “müəllim” termini işlətməkdə heç də yanlışlıq etmiş olmuruq. Ancaq “müəllimə” anlayışı gündəmə gətirildikdə, məhz qadından bəhs edildiyi həmin andaca bəlli olur. Başqa sözlə, “müəllim” anlayışı hər iki cinsin nümayəndəsinə şamil olunursa, “müəllimə” anlayışı fikrin daha aydın ifadə formasıdır, yəni ilk andanca qadın müəllimdən bəhs edildiyi anlaşılır. “Учитель”, “учительница” terminlərində olduğu kimi.

NƏTİCƏ

N.Şəmsizadənin haqlı mövqeyinə (fikrin daha dəqiq ifadə edilməsi tələbinə) haqq qazandırır və burdan irəli gələn nəzəri qənaəti qəbul edərək, bədii obraz istilahının a) **insandan bəhs edildiyi halda “surət”, b) digər canlılardan, təbiət və təbiət hadisələrindən (və s.) bəhs edildiyi halda isə “obraz” kimi qruplaşdırılmasını məqsədə uyğun bilirik.**

“Surət” anlayışına aidliyi yetən ədəbi qəhrəmanların özünü də iki təsnifatda qruplaşdırmaq olar:

1 - uşaqdan bəhs edildiyi sərlövhəsindən aydın görünən şeirlər. Məsələn, “Keçi və Əziz”, “Külək və Mələk”, “Fərruxun dişi”, “Ali və gavalı”, “Gülnar və gilənar”, “Çoban Həsən”, “Dilarənin danası”, “Şəlalənin cavabı”, “Salam, Məlik”, “Çərkəz” “Ay Vüqar” və s.);

2 - sərlövhəsində insan adı çəkilməyən, yalnız əsərlə tanışlıqdan zamanı uşaqdan bəhs edildiyi aydın olan şeirlər. “Quşəppəyi” (Gülnur), “Çələ və tələ” (Şəlalə və Səfər), “Mən rəngləri tanıyorum” (Elman), “Ay dənizə düşübdür” (Sərşan, Çərkəz, Kamran və Fikrət), “Hamı yatır” (ana və uşaq), “Gil pişik” (Adilə), “Gəlin, gəlin, sərcələr” (Vasya) və “Uçmaq istəyən ağaclar” (Vasya. Hər iki sonuncu şeir rus şairi Yuri Naumoviç Kuşakdan tərcümədir) və s. bu qəbildəndir (Qeyd olunan əsər adları Z.Xəlilin “Ağ leyläklər” kitabından götürülmüşdür – A.İ.).

Açar sözlər: ədəbiyyatşanaslıq, elmi mübahisə, mülahizə, qənaət.

Bilimsel tartışmalar:

considerations, sonuçlar

Edebiyyatda suret ve obraz kavramları

Onlardan hangisinden hanki mekamda

kullanmak daha uygun?

ÖZET

Makale, "suret" ve "obraz" kavramları arasındaki benzerlikleri ve farklılıklarını tartışıyor. Rusça'da "obraz" "insan zihnindeki nesnel yansımıya biçim" ve "görüntü" anlamına gelir, türkçe'de "görüntü", "yüz" ve "resim" anlamında, Azerbaycan dilinde ise yedi anlamda kullanıldığı yazılmışdır. Yedi anlamdan yalnızca biri matematiksel anlamdadır (örneğin, "kesir kopyası"), kalan altı anlam katmanı edebiyat ve kültür alanlarını kapsar (1 – zahiri görünüm, yüz, sıfat, sima; 2 – resim, yöntem, kural, stil; 3 - aynı şeyin orijinalden bir kopyası, yüz (örneğin, protokolün bir kopyası); 4 – herhangi bir yazar, fotoğrafçı, sanatçı tarafından yaratıldı tip, obraz, surət (edebi kahraman); 5 - resim, portre, tanıtım (tesvir); 6 – “şeklinde” (formsında) ifadesi biçiminde (örneğin, yapay olarak, böyle bir

şekilde) [<http://azerdict.com/izahli-luget/suret>].

Yazıda, edebiyat eleştirmenlerinin uzun yillardır "suret" ve "obraz" ("imaj") terimlerini farkına varmadan "suret" anlamında kullandıkları, bu konuda ancak filoloji bilimleri doktoru, profesör Nizameddin Shamsizadeh'in farklı pozisyon sergiligi açıklanır.

Ayrıca, "obraz" ("imaj") kavramının "surət" ("imaj") kavramından daha geniş bir anlam sahip olduğu belirtilmektedir. Bu durumda, bir insan kahramanın hem , "obraz" ("imaj"), hem de "surət" ("imaj") olarak adlandırılmasının mümkün olduğu fikri gündeme gelir. O anlamda ki, adam da yazar tarafından obrazlaştırıla bilir (tasvir edilebilir), dağ da, eğim da, ceylan da, karaca da, her tür çiçek de. Ancak dağlar, yamaçlar, ceylanlar, karacalar ve çiçekler asla suret olamaz, "suret" kavramı ancak insana uygulanabilir. Edebiyat eleştirmeni Nizameddin Shamsizade bu görüştedir. N.Shamsizade'ye göre "atın, köpeğin, martı veya bir deniz sureti (imaj) söylenemez. Onlara "at obrazi" (imaj), "deniz obrazi" (imaj) demek daha doğrudur [Shamsizade Nizameddin. Edebiyat teorisi. Baku-Progress-2012, 434 sayfa; pp.100-108].

Biz de bu spesifik özelligi hesaba katarak, N. Shamsizade'nin doğru pozisyonunu haklı çıkarıyor (görüşü daha kesin bir şekilde ifade etme gerekliliğini) ve bundan çıkan teorik sonucu kabul ederek "sanatsal obraz" (imaj) teriminin 1) adamdan danışılırken "suret", 2) diğer canlılardan, doğadan ve doğa olaylarından (vb.) söz konusu durumda "obraz" olarak grublandırmanın uygun olduğunu düşünüyoruz.

Anahtar kelimeler: edebi eleştiri, bilimsel tartışma, teorik considerations, sonuc.

Научные обсуждения:

теоретические соображения,

выводы

Сурет (копия) и образ

(изображение) в литературе

REZUME

В статье рассматривается характеристика понятий «образ» и «образ» - сходства и различия. Отмечается, что понятие «образ» имеет более широкое значение, чем понятие «образ». В том смысле, что как человек, так и природа, животные, предметы любого вида, иными словами горы, склоны, газели, косули и любые цветы изображены писателем, иными словами, могут быть названы «изображением» гора, склон, газель, косуля, цветок, не может быть копией ни одного обещания. Концепция копирования применима только к человеку.

Говорят, что и российские, и азербайджанские литературные критики в течение многих лет использовали термины «образ» и «образ» в одном и том же смысле, особенно в смысле «имидж», и только доктор филологических наук,

профессор Низамеддин Шамсизаде взял на себя другое положение. Отмечается, что литературный герой может называться «образом» только тогда, когда он является человеком, литературных героев, принадлежащих к фауне и флоре (др.), Целесообразнее называть «имиджем», чем «образом»., Копией собаки, копии чайки или копии моря. Правильнее называть их изображением лошади, изображением моря »

Исходя из этого желания, мы намерены вывести термины «имидж» и «имидж» на уровень исследования.

Ключевые слова: детский мир, детская литература, детская литература, литературоведение, научная дискуссия, теоретические рассуждения, заключение.

***

Scientific discussions:

considerations, results

Face (копи) and obraz (Image)

in literature

Which of them is which is in the place

more suitable to use?

ABSTRACT

The article discusses the similarities and differences between the concepts of "image" and "obraz". In Russian, "obraz" means "the form of objective reflection in the human mind" and "image". It is written that it is used in Turkish for "image", "face" and "picture", and in Azerbaijan it has seven meanings. Only one of the seven meanings is in a mathematical sense (for example, "fraction copy"), the remaining six meanings cover the fields of literature and culture (1 - apparent appearance, face, adjective, face; 2 - painting, method, rule, style; 3 - a copy from the original, a face (for example, a copy of the protocol); 4 - type, obraz, surət (literary hero) created by any author, photographer, artist; 5 - painting, portrait, promotion (tesvir); 6 - "in the form" (in the form) expression in the form (for example, artificially, such as) [http://azerdict.com/izahlıluget/suret].

In the article, it is explained that literary critics have used the terms "copy" and "obraz" ("image") for many years to mean "copy" without realizing it, and only the doctor of philological sciences, Professor Nizameddin Shamsizadeh, exhibits a different position.

In addition, it is stated that the concept of "obraz" ("image") has a broader meaning than the concept of "surət" ("image"). In this case, the idea arises that it is possible to call a human hero both "obraz" ("image") and "surət" ("image"). In that sense, the man can also be obliterated by the author, the mountain, the slope, the gazelle, the roe deer, all kinds of flowers. However, mountains, slopes, gazelles, roe deer and flowers can never be images, the

---

concept of "image" can only be applied to humans. The literary critic Nizameddin Shamsizade takes this view. According to N. Shamsizade "the image (image) of a horse, a dog, a seagull or a sea cannot be said. It is more correct to call them "horse hump" (image), "sea grasses" (image) [Shamsizade Nizameddin. Literary theory. Baku-Progress-2012, 434 pages; pp.100-108].

We also justify the correct position of N. Shamsizade by taking into account this specific feature (the need to express the view more precisely) and, accepting the theoretical conclusion that emerges from this, the term "artistic obraz" (image) 2) We think that it is appropriate to group other living things, nature and natural phenomena (etc.) as "obraz" in the case in question.

Keywords: literary criticism, scientific discussions, theoretical considerations, conclusions.

İstifadə olunan ədəbiyyat

1. Azərbaycan dilinin izahlı lügəti. Bircildlik. Bakı-2005, 452 səh.
2. Çəşioğlu - 2013.
3. Əlimirzəyev Xalid. Ədəbiyyatşünaslığın elmi-nəzəri əsasları. Bakı-“Elm və təhsil-2011, 416 səh.”
4. Qəhrəmanlı N. Ədəbiyyat nəzəriyyəsi. Bakı-BDU-2008.
5. Mir Cəlal, Xəlilov Pənah. Ədəbiyyatşünaslığın əsasları.

- Bakı-Maarif-1972; s.15.
6. Şəmsizadə Nizaməddin. Ədəbiyyat nəzəriyyəsi. Bakı-Proqres-2012, 434 səh.; s.100-108.
7. Yusifoğlu Rafiq. Ədəbiyyatşunaslığın əsasları. Bakı-2009, 290 səh.s.50.7.
8. Тимофеев Л.И. Основы теории литературы. стр. 55.

Internet resursları

9. <http://azerdict.com/izahli-luget/suret>
10. https://az.wikipedia.org/wiki/B%C9%99dii_obraz#cite

Akif ABBASOV

ƏLBƏYAXA

(hekayə)

Mirzə kimi adamlara el içində “itoynadan” deyirlər. Ağlına batdımı, kefi saz oldumu, başlayırdı onu-bunu dolamağa, ya da zarafata. Özü də kimilərdən yanıqlı idisə, onlarla başlayırdı.

Yavər onunla düz dolanmırıldı. Yavər institutun aspirantura şöbəsinin müdürü idi. Mirzə bir girəvə axtarındı ki, düzüb-qoşsun, bu Yavəri pərt etsin. Amma neçə vaxt idisə, fürsət tapmırıldı.

Elə bu xəyallarda idisə, Əliheydər otağa daxil oldu:

-Mirzə müəllim, salam, xoş gördük, necəsiniz, işləriniz necədir, şükür salamatçılıq olar.

Əliheydər adəti üzə görüşmək üçün hər iki əlini irəli uzatdı. Mirzə müəllimin əlini sıxdı.

Əliheydər Mirzə müəllimin dissertantı idı. Təzə qəbul olunmuşdu.

-Sən necəsən, Əliheydər? Görünmürsən.

-Elə gəldim ki, Mirzə müəllim, görüşüm, mübarək əllərinizi sıxım, hal-əhval tutum, həm də görüm mənə dair nə qulluğunuz, nə tapşırığınız, nə sözünüz var, həm də...

Mirzə müəllim onun sözünü kəsməsəydi, Əliheydər sözləri bir-birinin yanına düzəmkədə davam edəcəkdi. Onun şakəri idi. Çox uzunçu idi. Mirzə müəllimin səbri, hövsələsi vardı ki, onun dediklərinə qulaq assın?! Odur ki, qaşqabağını tökdü ki, Əliheydər çox da çərənləməsin. Əliheydər də qanıb lal-dinməz dayandı.

Amma Mirzə müəllimin qaşqabağı birdən-birə açıldı. Tapmışdı. O, zəndlə Əliheydərə baxdı:

-Sən necəsən, Əliheydər?

İşin gör harası idi ki, Mirzə müəllim bu sualı Əliheydərə ikinci dəfə verirdi.

Əliheydər dilləndi:

-Duaçınızam.

Əliheydər davam etmək istəyirdi. Mirzə müəllim əlinin işarəsi ilə onu saxladı:

-Sənə tapşırığım, sözüm... yoxdur. Soruşmaq isteyirəm.

-Buyurun, müəllim.

-Dissertant olmağına dair sənə vəsiqə veriblər?

Əliheydər gözlərini döydü. Mirzə müəllim:

-Vəsiqəni deyirəm. Orada yazılır ki, sən həqiqətən institutun dissertantısan. Direktor imzalayıb gerbli möhür vurur.

-Xeyr, müəllim, verməyiblər.

-Bə niyə? Tutaq ki, getdin Axundov adına milli kitabxanaya. Üzv yazılmış istəyəndə necə sübut edəcəksən ki, sən dissertantsan. Aspirantlara vəsiqə verilib.

Əliheydər sanki yatmışdı, ayıldı:

-Doğrudan, müəllim, bə mənə niyə verməyiblər? Kimdən almalıyam?

-Kimdən olacaq? Əlbəttə, aspirantura şöbəsinin müdürü Yavər müəllimdən. Vəsiqələr yazılıb, imzalanıb, möhürlənib, verilib onun şöbəsinə. Get, soruş.

Yavərlə Mirzə müəllimin otaqları yan-yana idi. Əliheydər tez özünü çölə atdı. Mirzə müəllim qulağını divara dayadı ki, onların söhbətini eşidə bilsin.

Yavər müəllim:

-Əliheydər, xeyir ola.

-Gəlmışəm ki, mənim vəsiqəmi verəsiniz.

-Nə vəsiqə?

-Mənim dissertant olmağıma dair vəsiqəni deyirəm.

Yavər müəllim başını buladı:

-Əliheydər, vəsiqə dissertantlara yox, əyani aspirantlara verilir. Qiyabi aspirantların, dissertantların iş yerləri var. Əyani aspirantlar işləmirlər. Onlara vəsiqə buna görə verilir, maraqlanan olanda göstərə bilsinlər.

Əliheydər üzr istəyib otağı tərk etdi. Mirzə müəllim qulağını divardan ayırdı. Əliheydər sadəlövh, tez inanan, tutduğunu buraxmayan bir adam olduğundan Mirzə müəllim onu Yavər müəllimin üstünə göndərmişdi.

Əliheydər aydınlıq gətirdi:

– Mirzə müəllim, araşdırdım. Sən demə, vəsiqə əyani aspirantlara verilmiş.

Mirzə müəllimin əlinə fürsət düşmüştü. Əl çəkərdimi?

-Bunları Yavər müəllim dedi sənə?

-Bəli.

-Bilirsən, Əliheydər, onun mənimlə arası yoxdur, ona görə səni incidir, bəhanə gətirib vəsiqəni vermir.

Əliheydər bunu eşidən kimi tez otaqdan çıxdı.

Qonşu otaqdan acıqlı səslər ucaldı. Az sonra otaqdakılar əlbəyaxa oldular. Bir-birini itələdiklərindən gah bu, gah o biri zərbələ divara dəyirdi. Zərbələrdən divar titrəyirdi.

Əliheydərin səsi gəlirdi:

-Mənə qəsdən vəsiqə vermirsin! Vəsiqəmi acığa vermirsen!

Mirzə müəllim tutduğu əməldən razı halda dəhlizə çıxdı. Yavərin də, Əliheydərin də üst-başı bulanmış, sir-sifətləri qızarmışdı. Səsə gələnlərvardı. Mirzə müəllim Əliheydəri səslədi:

-Əliheydər, bura gəl, nə yapışmışan Yavər müəllimin yaxasından? Görünür kişi düz deyir, yəqin dissertantlara yox, yalnız aspirantlara vəsiqə verilir.

Bakı, 24 fevral 2021-ci il.

Qismət TAĞIYEV

Əyalətdən gələn oğlan

I hissə

Elvira İvanovna eyvanda oturub uzun müştüyə keçirilmiş siqaretini tüstülədə-tüstülədə dənizə tamaşa edirdi. Hava günəşli olsa da zəif xəzri küləyi vardı. Dalğalar lap uzaqlarda əmələ gəlir bir-birinin ardınca gəlib sahilə çırpılırdı. Suda olan quşlar dalğalar yaxınlaşdıqca qarşılıamağa hazırlaşmışlar kimi onlarla birlikdə yuxarı qalxıb aşağı düşürdülər və elə bil bundan sevinirdilər. Sahildə gəzişən adamlar, aşağıda Neftçilər prospekti ilə şütüyən maşınlar 4-cü mərtəbədən çox kicik görünürdü. Elvira İvanovna siqaret çəkməyə lap çoxdan başlamışdı. Əri öləndən sonra evdə tək darıxdığından birini yandırıb çekmiş və xoşuna gəldiyindən davam etdirmişdi. İndi də bu pis vərdişdən yaxasını qurtara bilmirdi. Qadınlar üçün xüsusi sıfarişlə hazırlanmış belə bahalı siqaretlərə harada rast gəlsə bir neçə blok alıb ehtiyat evdə saxlayardı. Elvira İvanova siqaretini bayaqdan çəkib qurtarsa da evə keçmirdi. Evdə qızı Anna yeni dostu Raufla oturub çay içirdi və Elvira İvanovnanın ondan xoş gəlmədiyindən çıxıb burada oturmuşdu. Ev böyük idi. İstəsə otaqların birində uzanıb dincələ bilərdi. Ancaq eyvanın qapısı

böyük otağa açıldığından istəmirdi Raufla rastlaşsın. Eyvanın qapısı açıldı. Anna idi:

—Ana biz getdik.

Elvira İvanovna otağa keçdi. Qapını örtmədi. Bununla otaqda olan abı –havani dəyişmək isteyirdi. Otaq çox böyük idi. Elvira İvanovna öz qonaqlarını burda qəbul edərdi. Qonaqlar yalnız istirahət günləri olardı. Əslində Elvira İvanovna Bakıda az olurdu. Onun bütün həyatı qastrollarda keçmişdi. Ortada böyük masa, yanında yumşaq kreslolar. Burda kimlər olmurdu. Məhşur siyasetçilər, dramaturqlar, rejissor və sseanaristlər, rəssamlar, artistlər, modolyerlər onun sevilən qonaqlarından idilər. Qonaqlar əvvəlcədən onlara göndərilmiş dəvətnaməyə görə yığışırıdı. Biz o vaxtlar, keçən əsrin 60-cı illərində elə bilirdik Sovetlər birliyində kübar cəmiyyət, kübar ailə yoxdu. Amma sən demə varmış. Elvira İvanovnanın ailəsi belə kübar ailələrdən biri idi. Ev müzeyə oxşayırıdı. Hər tərəfdə Elvira İvanovnanın müxtəlif olkələrdən aldığı, habelə ona bağışlanmış hədiyyələr qoyulmuşdu. Bu otaqdan əlavə üç otaq da var idi. Onlardan biri Elvira İvanovnanın iş otağı, digər ikisi isə yataq otağı olub, birində qızı Anna yatırdı. Onun iş otağı da zəngin idi. Divar boyu düzülmüş rəflər müxtəlif dillərdə yazılmış kitablarla dolu idi.

Elvira İvanovna Kuznetsova balerina idi. Onu bura Bakıya mərhum əri Andrey Andreyeviç Puqaç getirmişdi. Andrey Andreyeviç Azərbaycan neft akademüssiyyəsində dərs deyirdi. Gənc yaşılarında Moskvada aspiranturada oxuyanda tez – tez Boyuk Teatra gedərdi. Boyuk Teatrda Pyotr İlich Çaykovskinin Sonalar gölü baleti tamaşaya qoyulmuşdu. Ümumiyyətlə o illərdə Rus baleti çox irəli getmişdi. Çaykovskinin yazdığı Sonalar gölü, Yatmış gözəl əsərləri

dünyanın məşhur şəhərləri, Moskvada, Sankt-Peterburqda, Münhendə, Milanda, Parisdə, Nyu-Yorkda dəfələrlə tamaşa qoyulmuşdu. Dünya balet sənətinə çoxlu yeniliklər gətirmiş Anna Pavlova, Maya Plisetskaya, Qalina Ulanovanın uğurlu çıxışları tamaşaçılar tərəfindən rəğbətlə qarşılanırdı. Ölən Qu quşu səhnəsi daha heyran edici idi. Həzin müsiqi sədaları altında Maya Plisetskaya barmaqlarının ucunda fırlanır, əlləri ilə qanad çalıb havaya qalxmaq istəyir, lakin onun qüvvəsi getdikcə tükənir, əvvəlcə bir qanadı, sonra o biri hərəkətdən düşür və Qu quşu ölürlər. Zal bir anlığa sakit qalır. Hamı birdən ayağa qalxıb uzun sürən, davamlı alqışlar edir. Belə səhnələrin birində Andrey kənarda dayanmış Elviranı görür və aşiq olur. Tanışlıq uğurlu alınır. Evlənlər. Andrey aspiranturani qurtarıb evə qayıdanda onu da özü ilə Bakıya gətirir. Böyük sənət məktəbi keçmiş və balerina üçün lazım olan bütün göstəricilər onda vardı. Boyu 1.58 metr, çəkisi 57 kiloqram idi. Sifətinin və gözlərinin köməyi ilə qorxunu, həyacanı və yaxud sevinci nümayiş etdirə bilirdi. Elvira İvanovnanın əsl istedadı Opera və Balet teatrında üzə çıxır. İndi baş rolları ona tapşırıldılar. 1961-ci ildə azərbaycanlı gənc bəstəkar Arif Məlikovun Nazim Hikmətin librettosu əsasında yazdığı Məşhəbbət əfsanəsi baleti tamaşaşa qoyulur. Elvira İvanovna da özünü bu əsərdə sınaqdan keçirir və onun ifası uğurlu alınır. Elə bu əsərlə də dünyani gəzir. Məşhurlaşır. Vətən və xalq qarşısındaki xidmətlərinə görə ona SSRİ xalq artisti fəxri adı verilir. Bir çox dövlət mükafatlarına layiq görülür. Ölək rəhbəri elə o vaxtlar bu evi ona bağışlayır. Andrey Andreyeviç ondan geri qalmır. Əvvəlcə namizədlik dissertiyasını yazar, vəzifəsi böyürür, doktorluğa hazırlaşır. Dənizdə yeni neft yataqları axtarışı ekpedisiyyalarında iştirak edir. Belə səfərlərin birində isə bərk xəstələnir və bir daha ayağa qalxa bilmir. Bir neçə ay ağır xəstə yatandan sonra vəfat edir. Yeni qazılan quyunun üstündə olan Andrey Andreyeviçin qrupunu qəfil

başlayan tufan yaxalayır. Bir anda temperatur 10-15 aşağı düşür. Onları xilas etməyə gələn kater nə qədər çalışsa da quyuya yaxınlaşa bilmir. Tufan getdigcə şiddətlənir. Artıq dalğalar estakadanın üstündən aşırıdı. Belə güclü dalğaların biri onu estakadanın üstündən götürüb atır. Suya düşən Andrey Andreyeviç özünü itirmeyib estakdaya çatıb bir az yuxarı qalxıb kəmərlə özünü möhkəm bağayıb sonu gözləyir. Onları bir sutka sonra xilas edirlər. Cəmi 4 nəfər sağ qalmışdı. Genç, bədəni möhkəm olan cavanlar sağ qalsa da Andreyey Andreyeviç ölümündən qaça bilmədi. Əvvəllər onların yaşayış şəraiti yaxşı olmadığından övlad məsələsini sonraya saxlayırdılar. Qızları Anna da bu yeni evdə dünyaya gəldi və Andrey Andreyeviç vəfat edəndə Annanın cəmi beş yaşı vardı.

Elvira İvanova çox varlı yaşayırıdı. Aldığı dövlət mükafatları, ən yüksək əmək haqqı, yüzlərcə pərəstişkarının verdiyi bahalı hədiyyələr ona imkan verirdi ki, özünə lazımı şərait yaratsın. Onun bağ evinin qiyməti o dövr üçün istisna olan 100 min manatlarla dəyəri vardi. Qara QAZ-24 uzaqdan nəzərə çarpıldı. İndi ayrı zəmanədir. Qızı Annanın 25 yaşı var. Xanımlar arasında dəbdə olan ağrəngli X6 BMV-si var. Maşını Anna özü sürür.

Sovetlər birliyi dağılında Elvira İvanovna Bakını tərk etmədi. Andrey Andreyeviçdən sonra çoxlu elçiləri olsa da əre getmədi. Tək darixmamaq üçün onlarca pərəstişkarı arasından Eldar Həsən oğlu Qaraşovu özünə həmsöhbət seçmişdi. Elvira İvanovna ona Eldar Qasanoviç deyə müraciət edirdi.

Eldar Qasanoviç çox savadlı, mədəni, həm də varlı adam idi. Kiyevdə Beynəlxalq Münasibətlər Universtetinin beynəlxalq hüquq fakültəsinin bakalavr pilləsini, London

---

Kral universtetinin vergi hüquq fakültəsinin magistr pilləsini, Bakı idarəetmə Akademiyasının dinləyicisi olmuş, rus və ingilis dillərində sərbəst dənizə bilirdi. Uzun müddət İqtiasadi İnkişaf, Vergi nazirliklərində yüksək vəzifələrdə işləyəndən sonra istefaya çıxıb özünəməxsus çoxlu sayda mağazalar şəbəkəsini idarə edirdi. Onun mağazalarında qızıl məmulatları, topdan satış tütün və ərzaq malları, ayaqqabılar satılırdı. Bundan əlavə meyvə tərəvəz anbarı vardı. Daşınan, daşınmayan əmlakları milyonlarla manat dəyərində idi. Bakıda oturub dünyanın ən böyük şəhərlərində birjallardakı qiymətlərdən vaxtında xəbər tuta bilirdi. Elvira İvanovna və qızı Anna ilə Parisdə tanış olmuşdu. Bax onda Elvira İvanova:

—Yox Eldar Qasanoviç Paris bir-birini sevən gənclər üçündür.

Anna Andreyevna hələ tələbə idi. Mockva Tibb universtetində oxuyurdu. Gələcəyin cərrahı olacaqdı. Bu tanışlıq sonralar dostluğa çevrildi.

Eldar Qasanoviç əvvəllər evli olmuşdur. Onun da ailəsinə bədbəxtlik üz vermiş, keçən əsrin 20-ci illərində məşhur milyonçu Murtuza Muxtarovun başına gələnlər bu ailədə təkrarlanmışdır. Evləndiyi qadının səhlənkarlığı ucundan qızı eyvandan yixilmiş, oğlunu isə küçədə avtomobil vurmuşdur. Bu hadisədən sonra Eldar Qasanoviç pencəyini götürüb evdən çıxıb getmişdi.

Anna Moskvada təhsilini başa vurduqdan sonra Bakıya qayıtmışdı. Anası köhnə əlaqələrini işə salaraq onu Akademik M.Qasımov adına Respublika Klinikasının Cərrahiyyə şöbəsinə işə düzəltti. Bu şöbədə adlı sanlı həkimlər, dossent və professorları işləyeyirdi. Bax elə o

vaxt orada işləyən Raufu görüb ona vuruldu. İlahi bu oğlan necə də yaraşıqlı idi. Hündür, yaraşıqlı, üz-gözündən təmkinlik yağan bu oğlan həm savadlı, həmdə bacarıqlı cərrah idi. Anna həyatında çox oğlanlarla rastlaşmışdı. Rauf onun gördüklerinə oxşamırıldı. Üzləri, dəriləri sarışın, üstü xırda xallı bu oğlanların sıfəti, gözləri heç nə ifadə etmirdi. Raufda isə tamamilə başqa cür idi. İri qara gözlərin baxışı altında tab gətirmək çətindi. Ona vurulan təkcə Anna deyildi. Annanın onun haqqında dediklərini tez çatdırıldılar. Ayrı-ayrı şöbədə işləyirdilər. Rauf də onunla maraqlandı. Aradüzəldənlər sürətlə fəaliyyətə başlamışdılar. Hər ikisi haqqında məlumatlar toplanıb bir-birinə ötürdürlər. Raufun 33 yaşı olsa da hələ subay idi. Elə Annanın da heç kimi yoxdu. Universitetdə, Bakıda bir neçə oğlanla tanış olsa da onların içərisində eləsi yox idi ki, ona adaxlı olsun. Raufun da evlənmək vaxtı idi. Ancaq istəmirdi onun xanımı həkim olsun. Onun vaxtı olmadığından eləsi ilə evlənmək istəyirdi gələcək ev işlərinin xeyli hissəsini xanımının öhdəsinə düşsün.

Rauf yaxşı qazanırdı. Dövlət klinikası olduğundan bura müraciət edənlər çox olurdu. Bəzən gün ərzində 2-3 xəstəni operasiya edirdi. Rauf özü heç vaxt xəstələrdən pul istəməzdi. Doğrudu xəstələri özü müayinə edib, özü təyinat yazardı. Xəstə operasiyaya hazır ediləndən sonra, o xalatını geyinib əməliyyat otağına düşər, sakitcə əməliyyatı edib iş otağına qayıdardı və yarım saatdan sonra qızlardan biri gətirib ona pul verərdi.

Rauf Göytəpə rayonun üçüncü sovxoziundan idi. Orta məktəbi əla qiymətlərlə bitirib atasının məsləhəti ilə sənədlərini Azərbaycan Tibb institutunun müalicə - profilaktika fakültəsinə verdi. Dörd il ümumi müalicə oxuyandan sonra ixtisas seçimi cərrahlıq oldu. Atası uzun illər

boyu üçüncü sovxozen direktoru işləmişdi. Özünün və övladlarının yaxşı yaşaması üçün əlindən gələni əsirgəməmişdi. Sovxozda yaxşı evi vardi. Bakıdan 3 otaqlı ev ala bilmışdi. Uşaqların hamısı burada oxuyanda bu evdə qalırdı. Onlar hamısı təhsil alandan sonra yenidən rayona qayıtmışdılar. Axırıncı Rauf Tibb universitetini əla qiymətlərlə bitirdiyindən onu universetdə saxlayıb cərrahiyə korpusunda iş verdilər. İşə düzələndən sonra bu evdə yaşayırırdı. Evi yaxşıca təmir etdirib, bütün mebelini özü almışdı.

İndi onun evi, işi, hətta maşını da vardi. Qalırdı bir məsələ. Evlənmək. Yaxşı bir qız tapıb onunla ailə qurmaq. İşin ən çətinini də elə bu idi. Rauf heç özü də bilmirdi yaxşı qız deyəndə nəyi nəzərdə tutur. Yaxşı qız deyəndə bəzən seçilən, sayılıan kişilərin qızı nəzərdə tutulur, gələcəkdə oğlana arxa olsun. Bəzən də işi, savadı olan qızlara deyirlər ki, belə qızların yaxşı olmasına haradan biləsən. Gərək o qızla tanış olub aylarla bir yerdə olasan xasiyyətini.xarakterini biləsən. Ona da hansı azərbaycanlı qızı razı olar. Raufun belə şeylərə nə vaxtı, nə həvəsi var. Onun o yaşı deyildi ki, küçədə, parkda əlində gül dəstəsi görüşə getsin və ya gözləsin.

Nahayət onlar görüşüb tanış oldular. Saat 5-ə az qalmışdı. Bu vaxtlar xəstəxanada sakitlik olur. Rauf kabinetində oturub səhərdən gətirilən qəzet –jurnallara baxındı. Bunların içərisində Səhiyyə nazirliyinin qəzeti və tibbə aid jurnallar da vardi. Kabinetin qapısı açıldı. Bununla belə qapını kimsə döyürdü. Başını qaldırıb gələnlərə diqqətlə baxdı və Annanı tanıdı. Yanında bir də qız vardi. Anna rusca:

–Doktor gəlmək olar. Rauf tez ayağa qalxıb onları qarşılıdı.

—Ooo! Nə gözəl təsadüf. Əlbəttə olar. Buyurun keçin. Onlar Raufla görüşdülər. Rauf qarşida qoyulmuş iki stulu bir az geri çəkərək

—Bax burda əyləşin. Anna sağ tərəfdə, qız isə keçib sol tərəfdə oturdu. Rauf öz yerinə keçib yanındakı düyməni basdı. Tezliklə otağa bir qız gəldi. Rauf:

—Mənim qonaqlarım gəlib. Yaxşı bir çay gətirin. Rauf hər iki qızı diqqətlə baxırdı. Anna həkimlərin geyindiyi iş paltarında idi. Boyu elə də hündür deyildi. Bir metr 60 santimetr olardı. Palet firmasının qadınların saçlarını rəngləmək üçün buraxıldığı reklam fotolardakı qızlara oxşayırdı. Yaraşlı bədəni, ipək kimi sarışın saçları ortadan ayrırlaraq çıyılınrə, sinəsinin üstünə tökülmüşdü. Mavi gözlərində sevinc vardı. İki qaşının arasından başlayan düz xətlə aşağı enərək kəsilirdi. Burnunu ucu iti deyil, yumru idi. Dodaqlarında şəhvət vardı. O birisi qız da gözəldi. Azərbaycanlı olması o saat nəzərə çarpırdı. Anna rəfiqəsinə baxıb gülümşəyərək:

—Nazik görürsən bu necə gözəldir.

—Hə Anna doktor doğrudan da gözəl oğlandır —deyib bərkdən güldü. Rauf eşitdiklərindən utanıb qızardı. Çayı gətirmişdilər. Rauf içərisi əla şokolad, peçenye ilə dolu vazanı onların qarşısına qoydu.

—Buyurun çay için. Annanın Nazik adlandırdığı qız:

—Doktor Annanın xəstələrinin birində balaca problem yaranıb. İstəyirik o xəstəyə baş çəkib məsləhət verəsiniz.

—Məmənnuniyyətlə. Sizin xəstəyə nə vaxt baxmaq lazımdır.

—Əgər mümkünənsə elə indi. Biz qorxuruq sonra gec olar. Annanın işlədiyi korpus binanın cənub tərəfində idi. Ora getmək üçün mütləq həyətə düşüb, dövrə vurub binaya daxil olmaq olardı. Anna ağır əməliyyatlara girmirdi. Deyirdi hələ ona hazır deyiləm. Çay içiləndən sonra hər üçü yığışıb xəstəyə baxmaq üçün liftlə həyətə düşdülər. Rauf hündür adam idi. Liftdə adam çox olduğundan qızların ikisi də ona sıxlımsıdı. Qızların başı onun burnuna toxunurdu. Saçlardan qopan xos duyğu onu gicəlləndirirdi. Amma bu cəmi bir dəqiqə çəkdi. Qapı açıldı. Onlar həyətdən keçib xəstənin yanında oldular. Xəstə yaşlı kişi idi. Rauf ona salam verib:

—Necəsən cavan oğlan-deyə soruşdu. Həkimin sözlərinə yanındakılar elə xəstənin özü də güldü.

—Yaranı göstər görüm. Kişi köynəyini yuxarı çəkdi. Qarının sağ tərəfində aşağı hissəndə uzun kəsilmiş yara səliqə tikilmişdi. Yalnız qadınlar belə tikiş vura bilərdi. Yaranın ətrafi qızarmış, sapların 1-2-nin yanı ağ kimi görünürdü. Bu iltihab idi. Amma qorxulu deyildi. Rauf əli ilə yaradan kənar yerləri də yoxlayıb xəstəyə bir neçə sual verəndən sonra:

—İşlər yaxşıdır dost —deyib palatadan çıxdılar. Gəlib Annanın kabinetinə çatanda Nazik:

—Anna mənlik işin yoxdurrsa getdim.

—Doktor köməyə görə sağ olun. Uğurlar.

—Siz də sağ olun. Amma onun nəyə ugurlar arzulamasını başa düşmədi. Anna onu kabinetinə dəvət elədi. Annanın göstərdiyi stolda oturub kağız qələm istədi. Xəstənin yarası üçün bir iynə, bir də gündə iki dəfə yaraya sürtmək üçün quruducu maz yazdı. Sonra üzünü Annaya tutub:

Hə Anna xanım belə -belə işlər. Bəlkə tanış olaq. Ayağa qalxıb

—Rauf Mamedoviç Quluzadə. Anna da ayağa qalxıb:

—Anna Andreyevna Puqaç-deyə cavab verdi. Qızların onun otağına gəlişindən indiyə kimi danışçıları hamısı rusca olmuşdu. Rauf ruscanı yaxşı başa düşürdü. Səsi gözəl və rəvan olmasına baxmayaraq danışmağı yaxşı alınmırıldı. Aksenti bilinirdi. Özgəsi olsaydı onun danışığına gülməyi tutardı. Amma Anna ciddi adam idi. O gülmədi. Anna yaxşı bilirdi rus dili çox mürəkkəbdir. Onun öyrənilməsinə uzun illər lazımdır. Onlar xeyli oturub söhbət etdilər. Hər ikisi özləri, valideynləri, yaşayışları haqqında məlumat verdilər. Hətta telefon mübadiləsi də etdilər. Rauf evdə nahar etmirdi. Axşamlar isə hərdən dostları ilə və yaxud tək restoranların birində şam edərdi. Şənbə bazar günləri isə hərdən şəhərdən kənar dənizə yaxın istirahət mərkəzlərinin birinə gedib dincələrdi. Rauf özünə yaxşı baxırdı. Hələ orta məktəbdə oxuyanda idmana olan həvəsini davam etdirirdi. Universitet illərində boks qrupuna yazılıb məşğul olması indi də hiss olunurdu. Səhərlər durub stadiona gedir, orada bir neçə dəfə dövrə vurandan sonra qayıdır yaxşıca yuyunardı.

Görüş üçün ilk təklif Raufdan geldi. Anna etiraz etmədi. Axşam saat doqquzda Anna ağ BMV ilə onu evinin yanından götürdü. Rauf görüşə xüsusi zövq ilə hazırlanmışdı. Bahalı

mixəyi rəngli mil-mil kostyum, azca mavi rəngli köynək, cəhrayı qalstuk ona yaraşırdı. Hökümət evi yaxınlığında Abşeron mehmanxanasına daxil olanda oturanların hamısı dönüb onlara baxırdı. Anna uzun qırmızı bahalı parcadan tikilmiş don geyinmişdi. Qolları, ciyinləri açıq idi. İki nazik lentvari parça ciyinindən aşaraq arxada bir qədər enlənsə də yenə açıq qalan yer çox idi. Rauf baxışlarının altında sıxılsa da öz-özünə

—Əshi nə olsun. Məni burda kimdi tanıyan. İşçilərdən biri dərhal onlara yaxınlaşdı.

—Buyurun keçin. Siz yer sifariş etmisiniz. Rauf burada birinci dəfə olduğundan dərhal cavab verə bilmədi. Anna rusca bildirdi,

—Bəli və stolun nömrəsini dedi.

—Anna necə Siz azərbaycanca bilirsınız.

—Əlbəttə bilirəm. Azərbaycanlı deyiləm. Mən burda doğulmuşam. Onları butun bina boyu şüşə olan pəncərənin qarşısındaki stolun yanına apardılar. Onları müşaiyyət edən oğlan stolun sol təfindəki yumşaq stulu azca geri çəkib Annanı, sonra isə keçib Raufu əyləşdirdi. Rauf stolun üstündə düzülmüş qablara, qədəhlərə, cəngəl, bıçaqlara nəzər yetirəndən sonra ətrafa baxdı. İçəridə adamlar çox olsa da hələ boş yerlər xeyl qalmışdı. Elə stollar vardı ətrafında kişi, qadın və uşaqlar oturub hansı dildəsə danışırdılar. Burada avropalı, asiyalı, afrikalı da vardı. Stola sol qolunun üstündə dəsmal, əlində bloknot, qələm tutmuş xüsusi geyimdə olan ofisiant yaxınlaşdı. Uzun yaraşıqlı qız həm də gözəl idi. Yubkası qısa olduğundan yoğun, düz qılçaları göz oxşayırıdı.

Bayaqdan menyuya baxan Anna ona sifarişini dedi. Özüdə ingiliscə. Rauf Annaya təəcübə baxırdı. Qız gedəndən sonra, özünü saxlaya bilməyib:

—Anna o sizi başa düşdü. Anna onun sadəlövhilüyünə gülümşəyib

—Əlbətə Rauf. Onlar burası işə düzələnə qədər, neçə yoxlamadan keçirlər. Elələri var, ali təhsilli mütəxəssisdirlər. Yeməyi gətirib verdilər. İlahi bunlar nə idi. Düzdü Rauf bunların bəzilərini tanıyırırdı. Ancaq boşqablarda başqa tərzdə yerləşdirilmişdi. Əllərində ağ əlcək olan bir oğlan gəlib ortada qoyulmuş şüşəni açıb Annanın, onun iri qədəhinin yarısına qədər şərab süzüb çıxıb getdi. Qız isə gözləyirdi.

—Bəs bu qız niyə burda dayanıb.

—O gözləyir ki, biz badələrimizi içəndən sonra yenidən süzsün.

—Ona deyin burdan getsin. Mən əsəbləşirəm. Sizə sözümüzü deyə bilmirəm. Anna başı ilə qızıa işarə elədi, gedə bilərsiniz.

—Rauf siz onun xətrinə dəyдинiz. Bizim söhbətimizin ona dəxli yoxdur. O iş başındadır vəzifəsini yerinə yetirir. Evimizdə xidmətçi var. İstirahət günlərində anamın qonaqları olur. Çay süfrəsi arxasında hər cür söhbətlər olur. Xidmətçi söhbətləri eşitsə də onun ixtiyarı yoxdu hər hansı bir söz desin.

Rauf savadlı adam idi. Dünyagörüşü də pis deyildi. Atası imkanlı olduğundan Sovetlər birliyi dövründə məşhur sanatoriyalarda Socidə, Yaltada, Kislovodckda olmuşdular.

Moskvanı gəzmişdilər. Bununla belə Anna ilə tanış olandan hiss elədi onunla özü arasında yerlər göy qədər fərq var. O Annaya baxındı. Anna nə edirdisə onu təkrarlayırdı. Restoran tam dolmuşdu. Orkestr bir-birinin ardınca lirik musiqilər ifa edirdi. Bir anlığa musiqi kəsildi. Elan edildi gecənin açılışı münasibətilə restoranın rəqs qrupu dəvət edilir. Axşam paltarları geyinmiş rəqs qrupu əvvəlcə tanqodan başladı, sonra lombadaya, yunan rəqsi sırtakı və ləzginka oynadılar. Salona şən əhval rühüyyə doldu. Rəqs qurtaranda hamı gürültülü alqışlarla onları yola saldı. Raufun da kefi əmməli-başlı açıldı. Tez şərab butulkasını götürüb Annanın, özünün badələrini doldub elə azərbaycanca

—Götür vuraq. Səhv etdiyini tez anladı və üzr istədi.

—Bağışlayın Anna. Harada olduğumu bir anlığa unutdum. Anna yenə gülümşəyib onun dediyinə əməl etdi. Şərab Raufun çox xoşuna gəlmışdı.

—Anna bu nə şərabıdır. Anna şərabın adını dedi.

—Bunların eləsi olur 100 ildən çox yaşı olur. Kiminsə sifarişi ilə orkestr Vals çaldı. Oturanlardan bir neçəsi qalxıb rəqs etməyə başladı. Anna Raufa

—Bu Mosartın 40-cı sinfoniyasıdır. Rauf yavaş-yavaş əsəbiləşirdi. Ona görə yox burda idi. Özünə acığını tutmuşdu. Burda olmaq gözəldi. Amma niyə indi. Axi neçə illərdi Bakıda yaşayır. Anna deyir mənim anam məhşur balerinadır. Ancaq onu tanımiram. Bu neçə il ərzində nəinki baletə baxmağa, heç teatra da getməmişdir.

—Onların stoluna bir nəfər yaxınlaşdı. Raufdan icazə istəyib xanımını rəqsə dəvət etmək isteyirdi.

—Anna o nə isteyir.

—Məni rəqsə dəvət edir. Fransızdır. İcazə verirsən.

—Əlbəttə.

Anna gözəl rəqs edirdi. Amma onu qısqanlıq da boğurdu. Anna onun tanışı idи. Rauf hələ barmağının ucu ilə ona toxunmamışdı. Amma bu yad kişi əli ilə Annanın belindən tutub özünə sıxıb rəqs edirdi. Anna rəqs edib gəldi. Rauf bir badə də süzüb içdi. Anna az içirdi. Heç gətirilən yeməkdən o qədər yeməmişdi. Saat 12-yə qalırkı. Getmək vaxtı idi. Hesabı vermək istədilər. Bayaki qız gəlib gəlib hesabı dedi.

—200 manat

—Neçə. Biz neylədiki, 200 manat isteyir.

—Bura belədir. Rauf cibindən pul çıxardıb hesabı verdi. Anna maşını Raufun evinin yanında saxlayanda artıq saat bire işləyirdi. Rauf maşından düşdü.

—Anna bu gecə mənim xoşuma gəldi. Sizdən çox xahiş edirəm mənim müəlliməm olun. Məni böyük həyata daxil olmağıma kömək edin. Anna yaxınlaşıb yavaça üzündən öpdü.

—Söz verirəm Sizə yaxşı müəllimə olacam. İndi gecəniz xeyrə qalsın. Maşına oturub yüngülçə əl edərək çıxıb getdi.

Ertəsi gün Anna axşamkı görüşün necə təsir bağışlamasını öyrənmək üçün Raufun yanına gəldi. Rauf onun gəlişinə sevindi. Yanında heç kim yox idi.

—Hə Anna xoş gəlmisiniz. Amma axşam yaman gözəl görünürdüñünüz. Paltarınız ləp əla idi. Balaca zərif Anna əsl mələk idi.

—Bəs necə. Axı mən balerina qızıyam. Mən anama oxşamışam. O da mənim kimi bam-balaca xanımdır. 8 yaşım olanda məni də xereoqrafiya məktəbinə qoymaq istəyirdilər. 5-6 ay davam edəndən sonra daha məşqlərə getmədim. Çətin idi. Amma bəzi nöqtələr yadımda qalıb. Ayağa durub ayağının birini qaldırıb barmağının ucunda yüngülçə fırlandı. Nazik yay donunun ətəyi yavaş —yavaş yuxarı qalxırdı və Annanın bütün gözzəlliyyi onun qarşısında idi. Cəmi bir iki saniyə çəkən bu görüntü sonralar da bütün ömrü boyu Raufun yadında qaldı.

—Buna **pa-de-de** deyirlər.

—Yaxşı axşam orkestr musiqiyə başlayanda siz dediniz bu Mozartın 40-cı sinfoniyasıdır. Bunu haradan bilirsiniz.

—Əvvəla Rauf mən təklif edirəm bundan sonra artıq bir-birimizi tanıdıığımızdan siz sözündən, sənə keçək. İkincisi bildirirəm bizim ailə savadlı və imkanlı olduğundan mən musiqi təhsilini də almışam. Əsasən fortopianino sinfində oxumuşam. Yuxarı siniflərdə bizə klassik musuqidən də dərs keçirdilər. Dünya musiqisinin dahiləri olanlar, Mozart, Straus, Şopen, Bax, Çaykovski və başqalarının əsərlərini dəfələrlə ifa etmişik.

—Anna sən həm gözəl, həm dahisən. Mən sənə valeh olmuşam. Səndən bir xahişim əgər mümkünse vaxtaşırı belə gecələrdən yenə təşkil edək. Anna:

—Baş üstə- ayağa qalxdı.Yaxınlaşışb yenə Raufun üzündən öpüb:

—Sən yaxşı oğlansan -deyib çıxıb getdi.

Onların ilk görüşündən iki aydan cox vaxt keçmişdi. Bu iki ay ərzində Raufla Anna xanım istirahət günlərinin hamısında müxtəlif restoranlarda oldular. Sevgi ocağı alovlanmışdı. İş yerində olan bu roman bütün xəstəxanaya yailmişdi. Anna elə tələbkar deyildi. Rauf isə elə bil yatmışdı indi oyanırdı. Onun qarşısında yeni aləm açılmışdı. Yenicə daxil olduğu bu aləmin dərinliklərinə baş vurduqca ayrı-ayrı adamlarla tanış olurdu. Onlar elə belə adamlar deyildi. Siyasətçilər, aktyorlar, rejissorlar, jurnalistlər. Sən demə onlar Raufla birlikdə bu şəhərdə yaşayırmışlar. Amma Rauf onları görmürmüş, hiss etmirmiş.

Annanın anası Elvira İvanovna ilə problemi yaranmışdı. Axşam idi. Böyük otaqda Anna televizora baxırdı. Elvira İvanovna oxuduğu kitabı kənara qoyaraq eynəyini çıxarıb:

—Anna son günlər axşamlar evdə olmursan. Evə gec gəlirsən. Nə olub.

Anna anasının sualından bir qədər duruxdu. İstəmirdi Raufla görüşdüyüնü anası bilsin. Raufla münasibəti hələ aydınlaşmamışdı.

—Ana axşamlar dostlarımla gəzməyə çıxırıq. Burda nə var. Mən artıq uşaq deyiləm.

—Qulaq as Anna. Düzdür sən əvvəller herdən evdə olmurdu. Amma indi demək olar hər həftə evdə olmursan. Özüdə hər dəfə evdən çıxana kimi xüsusi hazırlaşırsan. Geyimlərin dəyişir. Mən anayam. Ana ürəyi hiss edir ki, qızımın həyatında dəyişiklik var. Anna fürsəti əldən vermədi.

—Düz tapmışan ana. İki ay olar bir oğlanla tanış olmuşam. O cərrahdır. 33 yaşı var. Mən işləyən xəstəxanada cərrahiyə şöbəsindədir. Adı Raufdur. Evi, maşını var. Subaydır.

—Burdan, Bakıdandı?.

—Yox əyalətdəndir. Amma burda çoxdan yaşayır. İnstitutu qurtarandan sonra işə başlayıb.

—Qızım bura qədər dediklərin çox gözəldir. Amma əyalətdən olması mənim heç xoşuma gəlmədi. Bilirsən qızım əyalətdən olanlar bir az kobud və üzlü olurlar. Dünyagörüşləri dar olur.

—Ana səhvin var. Rauf çox savadlı və mədəni adamdır. Dünyagörüşü də pis deyil.

—Yaxşı sən deyən olsun. Mən xəbərdarlığımı elədim. Ehtiyatlı ol. Bununla da ana bala arasında olan söhbət sona yetdi.

Bu arada Annadan qəribə təklif gəldi.

—Rauf bir neçə aydır tanışq elə hər dəfə gurultulu bahalı restoranlarda otururuq. İstəyirəm məni bir dəfə də elə kafeyə aparasan orda adamlar çox olsun. Biz də onlarla bir yerdə yeyib içib şənlənək.

—Anna sən nə danışırsan.O kafelərdə hər cür adamlar olur. Alma satan, kartof satan, sürücülər, fəhlələr gündüz minbir əziyyətlə qazandıqları beş-on manatı axşamlar gəlib belə kafedə oturub o ki, var yeyib içirlər. Ağızlarına gələni deyirlər.

—Olsun də. Bizə nə dəxli var.

Şənbə günü axşam avtovağzal tərəfdə belə bir kafedə oldular. Mərasim paltarı geyinməsələr də paltarları ən son dəbdə olan geyimlərdi. Təzəliyi, səliqəsi uzaqdan bilinirdi. Oturanlar dönüb onlara baxırdı. İçəridə göz-gözü görmürdü. Papiros tüstüsü mətbəxdən gələn tüstüyə qarışmışdı. Hər stolun ətrafında 4-5 adam oturmuşdu. Demək olar bütün stollarda araq vardı. Onlar ayaq üstə qalmışdılar. Nəhəyət onlara üzü tüklü, xalatı əllərini silməkdən qapqara olmuş bir oğlan yanaşdı.

—Sizə nə lazımdır.

—Bir az oturub istirahət eləmək istəyirik.

—Bu saat. Gedib barın(ona bəzən büfet də deyirlər) yanından stol, stul gətirib birtəhər yer düzəltdi. Hələ üstəlik güya hörmət əlaməti olaraq stolun üstünə müşəbbə saldı. Stol düzəldilənə qədər Rauf ətrafa baxırdı. Salonda qadınlar elə çox deyildi. 2 stol aralıda üç cavan oğlanla oturmuş qadın tez –tez Raufa baxıb yoldaşlarına nəsə deyirdi.

lap yaxındakı stolda bir oğlan boş araq şüşəsini əlində tutub o biri yoldaşına

—Ay oğraş dünən iki klentimi aparmışan. Heç olmasa bir araq al içək. Onsuz bütün gecəni burdayıq.

—Ə ağızına gələni danışma. Yanımızda adam var ayıbdır. Əlində araq şüşəsi olan dönüb Raufa, yanındakı xanıma baxdı.

—Qardaş bağışla görmədim. Bu ..... oğlu söz verir, amma eləmir. Bunun ..... lənət. Oturdular və Rauf oğlandan

—Yeməyə nəyiniz var —soruşdu.

—Dana basdırması, kefli beçə, kəlləpaça, mal ətindən sous, tikə, lülə. Annaya souc sözü tanış gəldi.

Raufa rusca

—Qoy sous vesinlər.

—Sous verin. İçməyə şüşə sirab və ya narzan verin. Bax bu stola mənim hesabımı bir dənə bahalı araq verərsən.

Yeməyi gətirdilər. Yanında da düz boşqabda şoraba .

Rauf çəngəli götürüb sousa baxdı. Deyəsən tanrıının burdan xəbəri yoxdu. Sousun suyu qapqara, içərisində kartof heç bir həndəsi fiqura oxşamırıdı. Çəngəllə əti yoxladı. Hər tərəfi qara olan tikə ətin içərisi qıpqırmızı idi. Yayın gündənə verilmiş

şorabanın iyi yayılırdı. Oğlan azca ləngisə də arağı gətirib deyilən stola verdi. Oturanlar təəcübləndilər. Araq bahalı idi. Yəqin yaxınlıqdakı mağazadan alınmışdı. Həmin kişi tez arağı qaldırıb

—Bu nədir ə Kamil bunu kim deyib. Kamil Raufu göstərdi. Rauf ona işaret ilə

—Qonaq olun— dedi. Kişi

Sağ ol qardaş. Allah əvəzini versin. Barın yanında quraşdırılmış maqnitofon bayaqdan Sona bülbülləri oxuyurdu. Növbəti musiqi Yanıq Kərəmi oldu. Salonda əməlli başlı canlanması oldu. Oturanlanlardan bir neçəsi durub oynamamağa başladı. İnsafən çox gözəl oynayırdılar. Yerdəkilər əlləri ilə çəpik çalaraq onları alqışlayırdılar. Bu arada üç cavan oğlanla oturmuş qız ayağa qalxıb oynaya-oynaya Raufun yanına gəldi. Qadının saçı qıvrım və qısa idi. Saçın bir hissəsi sarı, qırmızı, sonra göy rənglə boyanmışdı. Makiaj edilmiş üzü ağ, gözlərinin ətrafi, qaşı qara idi. Hündür dolu qadın idi. Hündür, həddindən artıq kök olan bu qadın qısa yubka, kofta geydiyindən əllərini qaldırıb oynayanda yoğun budları, qarnı, kürəyi açıq qalırdı.

—Salam Raufcan, necəsən. Rauf ona baxdışa tanımadı.

—Mənəm də Tükəzban. Rauf nə qədər fikirləşdisə yenə tapa bilmədi.

—Xanım xahiş edirim çıxın gedin. Mən sizi tanımiram. Görürsən yanında xanım var. Tükəzban hirsləndi. Utanmadan hündürdən

---

—Necə tanımirsan. 5 il bundan qabaq mən sizin şöbədə medsestra işləyirdim. Onda tanıyırdın indi tanımirsan.

Raufun yadına xəstəxanada işlədiyi ilk illər düşdü. Onda bu qız da onların şöbəsində işləyirdi. Adına Tükəz deyirdilər. Azca dolu, hündür, yaraşıqlı, xoş təbəssümlü, mehriban qız idi. Raufun da onunla sevgi romanı olmuşdu. Bir neçə dəfə evinə aparmışdı. Sonra bazarda işləyən bir kişiyə ərə getdi. Kişi onu işdən çıxarmışdı. İndi Raufun gördüyü qadın tamamilə başqa qadın idi. Bununla belə Rauf yenə özünü ələ alıb yavaşca

—Xanım gedin burdan. Amma qadın getmirdi. Ələrini bədənini oynadaraq

—Rauf mən gözləyirəm. Deyəsən sərxoş idi. Raufü rəqsə dəvət edirdi. Bu dəfə Rauf əmməlli başlı hirsləndi. Ayağa qalxıb qadının qolundan tutub

—Rədd ol burdan. Tükəzban belə təhqir olacağını gözləmirdi. Dönüb ağlaya-ağlaya dostlarının yanına getdi. Dostları artıq ayağa durub ikisi irəlidə, o birisi arxada Raufa tərəf gəldi.

—Rauf Annaya nəyi isə izah edirdi.

Onlar gəlib Raufa çatıb

—Cavan oğlan sən bizim xanımı incitdin, indi biz elə edərik sənin də xanımın ağlayar. Heç bir dəqiqə keçməmiş onlardan ikisi aldıqları zərbələrdən yerdə çabalayırdı. Rauf onların birinin qarnından, o birisinin çənəsindən yumruqla vurmuşdu. Qonşu stollarda olanlar ayağa qalxmışdı. Üçüncü dost bıçaq

çıxarmışdı. Raufun araq göndərdiyi stoldakı oğlanlardan biri Raufa

-Dayan qardaş, burdan belə mənlikdir. Əlində bıçaq olan oğlan üstünə gələn nəhəng adamı görəndə əvvəlcə geri addımladı, sonra isə dönüb qaçıdı. Nəhəng adam yerdəkilərə yüngül təpik vurub

-Ə durun zibilinizi də götürüb rədd olun burdan. Daha 10 dəqiqə keçdi. Salon sakitləşmişdi. Rauf dilxor idi. Stolun üstündəkilər necə gətirilmişdisə eləcə qalmışdı. Annaya:

— Bəlkə gedək.

—Gedək.

Durub gedəndə əlini cibinə salıb stolun üstünə pul qoydu. Pul stolun üstündəkilərin dəyərindən 2-3 dəfə çox idi. Həmin nahəng oğlan onları maşına qədər ötürdü. Sonralar Raufla Anna bu axşamı hərdən yadlarına salıb gülürdülər.

Görüşlər davam edirdi. Artıq üç ay idi görüşürdülər. İstirahət günlərinin birində Anna anasından icazə alıb onu evlərinə dəvət elədi və Rauf burada kiçik səhvə yol verdi. Elvira İvanovna onu səmimi qarşılıdı. Raufun gətirdiyi gül dəstəsini sol əlinə alıb sağ əlini Raufa tərəf uzadanda Rauf Elvira İvanovnanın əlini öpmək əvəzinə sevindiyindən iki əlli Elvira İvanovnanın əlini tutub yüngülçə yellədi. Elvira İvanovna pərt olsa da, oğlanın gözəlliyi də diqqətindən yayınmadı. Evdə başqa qonaqlar da vardi. Rauf onlarla da görüşdü. Hamısı yaşılı idi. Qonaqlar belə gözəl adaxlı üçün Annanı təbrik edirdi.Rauf utandığından qızarmışdı.Raufla Annaya da şərab

süzdülər. Hamı rusca danışırıldı. Onu yaxşıca tanımaq istəyənlər suallar verirdilər. Rauf verilən suallara qısaca cavab verirdi. Söhbətlər çox maraqlı idi. Ayrı-ayrı siyasətçilərin, deputatların həyatından, teatrda, kinodan, aktyorlardan, qoyulacaq tamaşalardan danışılırdı. Rauf darıxmağa başlayırdı. Arada olan rəsmiyyət, etiket qaydaları onu sıxırdı. O cavan idi. İçərisində olan sevgi onu dəli eləmişdi. Anna ilə tək qalmaq isteyirdi. Anna onu başa düşürdü.

Annani o biri otağa çağırıb

—Anna mən burda darıxıram. Olar biz çıxb gedək. Anna

—Gedək Rauf. Burda bizlik bir şey yoxdur. Anna qayıdırın anasının qulağına nəsə piçıldayandan sonra aşağı düşüb restoranların birində əməlli başlı şənlik etdirilər. Ən çox evdəkiləri parodiya edib gülürdülər. Nə qədər oturduqları yadlarına gəlmirdi. Gecədən xeyli keçmişdi.

Ağ BMV yerindən sürətlə tərpəndi. Anna çox içməmişdi. Amma yaman dalğındı. Rauf dərin fikrə getmişdi. Hər ikisi susurdu. Gecə yarısı olduğundan gediş geliş azalmışdı. Daha bir saat kecdi. Anna mağazaların birinin yanında saxlayıb bir paket nə isə aldı. Gəlib oturub paketin içəsindən iki büküm Lays çıxdıb birini Raufa verdi. O birisini özü açıb yanındakı sandıqçanın üstünə qoydu. Onlar aeroportun yaxınlığında idi. Bayaqdan səbrlə dözən Rauf özünü saxlaya bilmədi.

—Anna biz hara gedirik.

—Burda Mərdəkanda bizim bağ evimiz var. İstəyirəm bugünkü şənliyimiz yarımcıq qalmasın. 20 dəqiqədən sonra onlar

---

qəsəbənin içərisindən keçib dəniz tərəfdən bir darvazanın qarşısında dayandılar. Uzun zəngdən sonra kiçik qapını cavan oğlan açdı. Annanın görüb darvazanı açdı. Maşın həyətə girəndən sonra çıxıb getdi. Rauf yenə sual verdi.

—Anna bu oğlan kimdir.

—Qaravulçudur. Həm də bağbandır. Ailəlidir. Onlar həyətdəki evdə yaşayırlar. Rayondan gəliblər. Bura onlar üçün sərfəlidir. Ev kirayəsi vermirlər. Üstəlik yaxınlıqda bağlarda işləyə bilirlər. Onlar olmasa bu evi bir günün içərisində dağıdırılar. Anna keçib evin işıqlarını yandırdı. Hər yan işığa qərq oldu. Birmərtəbəli kürsülü evin gözəlliyi, əzəməti indi bilinirdi. Evə keçdilər. Anna soyunmadan Raufu evlə tanış edirdi. Enli dəhlizin bir tərəfində sanitər qovşaq, digər tərəfində mətbəx, oradan istirahət otağına daxil oldular. İstirahət otağından yataq otaqlarına qapılar vardi.

—Bax burası anamın, bu isə mənim otağımdır. Hər şey əla düzəldilmişdi. Hər yanda səliqə, təmizlik vardi. Yenidən Raufu öz otağına aparıb

— Burda gözlə. Çıxıb əlində göy rəngli xalat gətirdi.

—Bu anamın ən böyük xalatıdır, bilmirəm əyninə olacaq. Paltarını dəyiş. Xalatı verəndə göz-gözə gəldilər. Getmək istəyəndə Rauf onu saxladı və bütün gücү ilə Annanı ağışuna alıb dodaqlarını Annanın dodaqlarına sıxdı. Anna heç bir müqavimət göstərmirdi. Bu əsl sevgi idi. Romeo öz Cülyettasını tapmışdı. Rauf onu qucağına alıb başını sinəsinə sıxıb bir neçə dövrə vurandan sonra yerə qoyub

—Mənim gözəl Annam. Anna tamamilə sevinc içində idi.

—Hamam hazırlıdır. Əvvəlcə sən yuyun.

Rauf gülməli olmuşdu. Xalat onun bədəninə çox kiçik idi. O yuyunub gələnə kimi Anna paltarını diyişmiş, həmdə stolun üstündə kiçik süfrə açmışdı. Annanın xalatı ağ rəngdə idi. Elə bil qu quşu idi. On dəqiqədən sonra o da yuyunub gəlib Raufun yanında oturdu. Kiçik süfrə səliqə ilə düzəldilmişdi. Anna:

—Bu gün sənə özüm qulluq edəcəm-deyib stolun üstündə olan viski şüşəsini açıb əvvəl özünün qədəhini, sonra isə Raufun qədəhini doldurdu.

Rauf viski şüşəsini Annanın əlindən alıb üzərindəki etiketi oxumaq istədisə heç nə alınmadı.

—Bu viski uzun müddətdir bizdədir. O vaxtlar Mərkəzi Komitədə işləyən bir nəfər anama hədiyyə verib. Onların işlədiyi binada mağaza varmış. Bu mağazada dünyanın hər yerindən gətirilmiş defisit mallar həmişə olurmuş. Əsl şotland viskisidir. Qədəhlərini yüngülçə bir-birinə vurub icdilər. Sonra stolun üstündəki fistiq tumundan, qovrulmuş fındıqdan, qızılı ləpəsindən, sarı qara kişmişdən həyəyə bir neçəsini yedilər. Rauf ayağa durub Annanın saçlarını ələri ilə qarışdırıb üzünü onun üzünə sıxıb ayağa qaldırdı və qucağına alıb otağa apardı.

Onlar yuxudan oyananda saat 11 idi. Əvvəlcə Rauf, sonra isə Anna geyinib həyətə düşdülər. Yayın ortası olmasına

---

baxmayaraq hava xoş və sərin idi. Onların yanına bir it qaçıb gəldi. Bu gözəl alman ovçarkası idi. Anna onu görən kimi:

—Hə xoş gördük mənim ağıllı qəşəng qızım. Anna onu öpüb başını sığalladı. İt sevindiyindən qaçıb bir neçə dəfə dövrə vurandan sonra yenidən Annanın yanına gəlib çöməldi və iki dəfə hürdü.

—Hə başa düşdüm. Cibindən şokolad çıxarıb itə verdi. İt şokaladı yeyib getdi. Rauf çox da böyük olmayan həyəti başdan başa gəzdi. Hər tərəf gül çiçəklə bəzənmişdi. O bu güllərin heç birisini tanımadı. Güllərin arasındaki qazon sanki yaşıl xalı idi. Rauf fikrə getmişdi. Burda hər şey gözəl idi. Burda adam rahat olur. Bizim imkanımız pis deyil. Rayonda seçilən, sayılan beş-on nəfərdən biriyik. Niyə bizdə belə şərait yoxdur. Neçə illər ölkənin ən gözəl sanatoriyalarında olmuşuq. Evin içərisinin dizaynı, bögüsü, stol, stullar, mebellər, işlənən, işlənməyən qablar hamısı fərqli idi. Bizim yaşayışımızla bunların yaşayışı arasında yer-göy qədər fərq var.

Annanın yanına bağabaxanlar gəlmüşdi. Rauf gəlib onlarla görüşdü. Anna

—Bunlar mən gələndə sevinirlər. Anam gələndə aləm bir – birinə qarışır.

-Niyə bu qurumuş çiçəyi dəyişməmişiniz. Ağaclar budanmayıb.

Onlara həyətdə düzəldilmiş istirahət köşkündə samovar çayı verdilər. Köşk 17 yaşılı Mariya Krillovna ilə Dubrovskini görüşdükləri köşkə oxşayırıdı. Anna evdəki süfrədə viskidən əlavə nə varsa hamısını daşıyıb gətirmişdi. Rauf yenə

gördüklərinə təəccüb etdi. Anna evdəkiləri süfrəyə dəvət eləmədi. Hər kəs öz yerini bilməlidir.

Anna evə qayıdır hər tərəfi qaydaya salıb, işıqları söndürüb qapını bağladı. Bağabaxan oğlan onlara yaxınlaşdı. Anna:

—Süfrədəkilər sizindir. Sağ olun.

Yolu əla düzəltmişdilər. Bu yerlər Bakının rayonları adlanır. Əvvəlcə Xəzər, sonra Suraxanı, Sabunçu rayonlarından keçib şəhərə çatırsan. Necə də doğma, əzəmətli adlardır. Onlar şəhərə çatanda saat iki olardı. Şəhər istidən od tutub yanındı. Anna Raufu evinin yanında düşürəndən sonra evlərinə getdi.

Elvira İvanovna evdə yox idi. Yəqin harasa qonaq gedib. Ümumiyyətlə Elvira İvanovna indinin özündə də var gücü ilə işləyir. Bakı Ali Xoreoqrafiya Məktəbində dərs deyir. Teatrda yeni tamaşalar hazırlayıır.

Anna yaman yorulmuşdu. Evə çatan kimi paltarlarını soyunub soyuq duş qəbul edib yatmaq istəyirdi. Cavan, möhkəm bədənli, qafqazlı Rauf ona səhərə kimi yatmağa imkan verməmişdi. Anna qadın idi. Bu nə vaxt olmuşdu yadına gəlmirdi. Lap çoxdan hələ 9-sinifdə oxuyanda bir dəfə sınıf yoldaşının ad günündə möhkəm içibmiş. Onunla birlikdə ad günündə olan bir gənc sərxoş Annanı evlərinə aparıb işləri korlamışdı. Universitet illərində Anna hamiləlikdən və xəstəliklərdən qorxduğu üçün həmişə özünü qoruyurdu. Onun pərəstişkarları həmişə olurdu. Amma nə qədər 18—22 yaşı vardi elə bir ciddi adaxlıya rast gəlmədi. Sonra isə özü istəyirdi bir müddət azad olsun. Həyatda yaşamağın ləzzətini duysun.

Ərə getmək üçün hələ vaxtı vardı. Anası onu həyata yaxşı hazırlamışdı. Onun maddi təminatı da yaxşı idi. Şəhərin ən yaxşı yerində evləri, işi vardı. Raufla münasibətlərində elə bir aydınlıq olmasa da ona dəlicəsinə vurulmuşdu. Raufun gözütoxluğu, sadəliyi xoşuna gəlirdi.

Annadan fərqli olaraq Rauf yatmağa tələsmirdi. Dünən gecəki nağıllar aləminə qayıtmışdı. Şəhrizad axşamdan başladığı nağılı səhərə yaxın qurtarmış Şəhriyarı yatmağa qoymamışdır. Rauf indiki həyatından razı idi. Anna onun bağlanmış gözlerini bu dünyaya açmışdı. Özü özlüyündə indiyə kimi rast gəldiyi qadınlarla Annanı müqaisə elədi. Yox onlar hamısı kobud, üzlü və tələbkar idilər. Onun Annası isə zərif, saf və hərtərəfli xanım idi. O məni sevir. Bundan sonra mən özümü daha yaxşı aparmalıyam. Annanın qəlbinə toxunmaq olmaz. Mələk kimi təmiz olsa da qürurludur. Tələbkar deyil, lap elə tələbkar olsa da mənim aylıq qazancım karşısındada xərclədiklərim qəpik-quruşdur.

İyul ayı idi. Rayonda bu aya qora bisən ay deyirlər. Qora üzümün xırda yaşıl formasına deyilir. İyul ayında isti o qədər güclü olur, onun təsirində qora tez böyüüb yetişir. Axşam Rauf ata-anası ilə xeyli danışdı. Hamısı yaxşı olduğundan xəbər verirdilər. Onlar havaların bərk isti olduğundan şikəyətləndi. Böyük qardaşı lap irəli gedib

-Rauf sən ağıllı adamsan. Lap yaxşı eləyib başını götürüb kənddən getmisən. Vallah işləməkdən canımız çıxır. Qazancımız nədir. Onu da vaxtlı vaxtında alıcı tapsaq. Ordan yiğib elə sahədə dəyər –dəyməzinə satırıq. Əkəndən çox alan qazanır. Onlar iri sahibkarlardır. Özlərinin soyuducu anbarları var. Biz burda atamgilin evini təmir edirik. İstəyirik bu payız

səni evləndirək. Rauf da qardaşının dediklərini zarafat sayaraq o da zarafatla

—Mən hazır. Onun pulu çox idi . İslədiyi bu müddət ərzində 100 mindən çox pul topalaya bilmışdı. Ağ rəngli TAYOTA Lanq –qruzeri vardı.

İş həftəsinin birinci günü başlamışdı. Bu vaxtlar xəstəxanada bir az seyrəklik olur. Təsadüfi qəzaları nəzərə alınmasa yayın istisində gəlib burda müalicə olunmaq çox çətin olur. Həm xəstələr, həmdə xəstə sahibləri üçün şərait olmadığından əziyyət çəkirlər. Rauf axşamkı gecənin sehrini yada saldıqca əhvalı yaxşılaşırı. Ağlına bir fikir gəlmışdı. Qısa müddətli məzuniyyət götürüb sərin yerlərdəki ailəvi istirahət mərkəzlərinin birində dincəlmək olardı. İşin axırına yaxın zəng edib Annanı yanına dəvət elədi. Şöbədə onların sevgi romanını hamı bildiyindən Anna Raufun kabinetinə daxil olanda durub çıxırlar. Sevgililər öpüşüb görüşdülər.

—Necəsən Anna

—Yaxşıyam Rauf.

—Anna mən istəyirəm işdən çıxıb həmişə yanında olum.

—Niyə ki.səni elə yanım dasan

—Yox elə yox, bax belə səni həmişə qucaqlaya bilim, öpə bilim. Anna mənim yeni bir ideyam var. Gəl hər ikimiz qısamüddətli məzuniyyət götürüb 15 günlüyü Qubada,

Xaçmazda, İsmayıllıda, Qəbələdə və yaxud Qaxın İlisu kəndindəki ailəvi istirahət mərkəzlərinin birində dincələk. Elə Elvira Ivanovnanı da özümüzlə aparaq. Anna Raufun sadəlöhlüyünə bərkdən güldü.

—Neyə gülürsən.

—Rauf görünür sən mənim anamı yaxşı tanımirsan. Mənim anam məşhur adamdır. Sovet balet teatrına böyük töhfələr vermiş bu xanım Azərbaycan və SSRİ Dövlət mükafatları laureatıdır. SSRİ xalq artistidir. İndi özün fikirləş. Belə məhşur bir xanım sadə adamlar arasında necə sərbəst dincələ bilər. Doğrudur bizim istirahət mərkəzləri oralardan daha gözəldir. Bununla belə hələ çox işlər görülməlidir Avropa standartlarına uyğun gəlsin. Narahat olma. Yəqin Eldar Qasanoviç bir şey fikirləşib. Sənin təklifinə gəldikdə sabah bir söz deyərəm.

Axşam ana- bala arasında möhkəm mübahisə düşdü.

—Qulaq Anna. Birlikdə istirahətə getməyinizə etiraz etmirəm. Sən mənim yeganə övladımsan. Yeganə övlad isə equest, təkəbbürlü və ərköyun olur. Daha uşaq deyilsən. Mən bilmək istəyirəm Raufla sənin münasibətin necədir.

—Raufla mən dostuq. Bir –birimizi sevirik. Hələlik belə davam edir. Ola bilsin bir neçə aydan sonra evlənəcəyik.

—Axı kimdi bu Rauf. Onun haqqında nə bilirsən.

-Bilirəm ana. Rauf rayondandır. Atası, anası, iki bacısı, bir qardaşı var. Dərnəgül tərəfdə üçotaqlı evi var. Maşını var. Savadlı, bacarıqlı cerrahdır.

-Bunlar hamısı yaxşıdır. Amma mən görürəm sən bəzi şeyləri yaxşı bilmirsən. Mən 30 ildən çoxdur azərbaycanlılarla birlikdə bu şəhərdə yaşayıram. O millət ilə bizim millətin adət-ənənələri arasında çox fərq var.

Birincisi bizdən fərqli olaraq azərbaycanlı uşaqları ata – anaya çox bağlı olur, özləri hər hansı işə başlayanda sərbəst qərar verə bilmir. Bizdə isə isə bu tamamilə başqa cürdür. Əgər indi mən sənə etiraz edib, yox Anna Raufla getmə, sən Raufu sevdiyindən

-Ana mən 18 yaşında qız deyiləm. Özüm bilərəm getmək olar ya yox. Bir az dərinə getsəm, baş götürüb bu evdən gedəcəksən. Sən də, mən də səhv etdiyimizi bilsək də bunu adı qarşılayacağımız.

–İkinci sən qadınsan. Raufdan əvvəl həyatında bir neçə kişi olub. Azərbaycanlı ailəri isə öz övladlarının qadınla yox, qızla evlənməyinə üstünlük verirlər. Ondan əlavə sən azərbaycanlı qadını deyil rus qadınınısan. Məsələ burada lap çətinləşir. Sənin arzun 1000-2000 ailədən birində reallaşır. Dediym odur ehtiyatlı ol. Anna:

–Ana mənim sevdiyim Rauf elə o 2000 ailədən biridir. Bununla da ana bala arasında olan söhbət qurtardı.

İcazə alınması, hazırlıqlar tam bir həftə vaxt apardı. Məsələ burasındadır sevgililərin heç biri indiyə kimi adları çəkilən bu

rayonlarda olmamışdılar. İstirahət qərarını dəyişib səyahətlə əvəz elədilər. Marşrutda gəzməli, görməli yerlərin sayının çox olmasını nəzərə alaraq 15 yox 20 günlük icazə almışdılar. Marşrutu belə müəyyənlədirdilər.

Quba, Xaçmaz, Qusar zonası –5 gün

İsmayıllı, Qəbələ zonası –5 gün

Şəki, Qax, Zaqatala, Balakən zonası-5 gün . Qalan günləri bir zonadan o birisinə gedиш üçün nəzərdə tutmuşdular. Turizm şirkətlərinin birində olub Səyahətin marşrutunu, tarixini bildirib ən yaxşı otellərdə iki nəfərlik yer sıfariş edib əvvəlcədən pulunu ödədilər. Raufun qəti etirazına baxmayaraq ödənişlərin yarısının pulunu Anna verdi.

–Anna axı yaxşı deyil. Sən mənimlə gedirsən.

–Burda nəvar ki, Rauf. Anam mənə pul verib. Elə özümün də xeyli var.

Raufun maşınınə bələdçi monitoru quraşdırıldı. Nəhayət iyulun onunda Bakıdan çıxdılar. Anna

–Rauf indi sən Ərəb şeyxi Tarixə, mən isə ingilis qızı Saraya oxşayıram. Doğrudur onlar daha məhşur yerlərə, Parisə, Londaona, Nuyu-Yorka, Mayamiyə gedirlər. Amma eybi yoxdur. Vaxt gələr biz də o yerlərə səyahət edərik.

Sevgililər tam 20 gün yaxşıca səyahət edib Bakıya qayıtdılar. Hər ikisi sevinc içində idilər. Səyahətin gündəliyinə uyğun

olaraq əvvəlcə Qubada Ahu ailəvi istirahət mərkəzində yerləşib, bələdçilərin köməkliyi ilə gəzməli –görməli yerlərin hamısında oldular. Ən maraqlısı Qubadan 57 km məsafədə yerləşin Xınalıq kəndinə çəkilmiş yolun mənzərəsi idi. Tez-tez dayanıb bu mənzərələri daha yaxından müşahidə etmək adama lezzət edirdi. Hər ikisinin telefonu dayanmadan şəkil çəkirdi. Xaçmazda dəniz kənarı cimərlikdə olmağa üstünlük verdilər. Qusarda isə yenə maşınla gedib Qusar Yay, Qış oyunları kompleksində olub kanatla hərəkət edə-edə ətrafi bolluca seyr etdilər. İsmayıllıda, Qəbələdə olmaq da xoş idi. Azərbacanın qədim sənətkarlıq mərkəzləri olan Lahıc, Baskal kəndlərini gəzib xatirə olaraq sənətkarların düzəltdiyi hədiyyələrdən aldılar. Qəbələdə Qafqaz otelində yerləşib atla dağ çıçırları ilə gəzintiyə çıxdılar. Qaxda İlisu kəndini gəzdilər. Şəkidə Xan sarayına, karvansaraya tamaşa edib, Zaqatalaya, Balakənə qədər gedib çıxdılar. Gündüzlər uzun gəzintidən sonra, axşamlar otellərdə yaxşıca dincəlirdilər. Maraqlı, xoşlarına gələn yerlərdə o qədər şəkillər çəklmişdilər qərara aldılar, iki albom düzəldib bir-birinə hədiyyə etsinlər.

Avqustun birində işə başladılar. 20 gün bir yerdə olmaları onları daha yaxınlaşdırılmışdı. Hər ikisi iş gününü başa çatmasını səbirsizliklə gözləyirdi. Elvira İvanona evdə yox idi. Eldar Qasanoviç onu özü ilə Fransanın cənubuna Marsel şəhərinin yaxınlındaki portoğal bağları ilə məşhur olan kurortların birinə aparmışdı. Saatlarla dəniz sahilində oturan Elvira İvanovna buralarda özünü sərbəst hiss edirdi. 50-dən yuxarı yaşı olmasına hələ gümrah və gözəlliyini qoruyub saxlaya bilmişdi.

Şəhərdə olanlar belədir. İstədikləri vaxt məzuniyyət götürüb səyahətə gedə bilirlər. Rayonda, kənddə isə bu məsələ

çətindir. Aprel may aylarında səpin başlayana qədər gərək torpaq şumlanı, sonra səpin başlayır. Ona qədər ot biçimi başlayır. Əvvəlcə birinci, arpa, buğda biçimi, ikinci, üçüncü biçim, üzüm yiğimi, pambıq yiğimi, taxıl əkiləcək yerlərin şumlanması il qurtarırdı. Ona rayondakı adamların istirahətə getməsi həmişə alınmır.

İndi Rauf demək olar hər gün Annanın yanında olurdu. Axşamlar restoranların birində dostlarla nahar edəndən sonra hərdən Anna onu evə dəvət edirdi. Belə yaşayış Raufun xoşuna gəlirdi. O qayğısız yaşayır. Özünü xösbəxt sayır. Bir məsələ onu narahat edirdi. Son günlər ətrafında çoxlu dedi-qodu əmələ gəlmüşdi. Onların hərəkəti kimlərinsə xoşuna gəlmirdi. Bu belə davam edə bilməzdi.

Bir dəfə Annanı götürüb Moskva univermağına apardı. Xahiş elədi ona yaxşı bir nişan üzüyü seçməyə kömək etsin. Güya Raufun dostu öz nişanlısına almaq istəyir. Anna ona kömək elədi. Briliyantla işlənmiş sadə, lakin bahalı nişan üzüyünü seçib barmağına taxıb Raufa göstərdi.

—Çox gözəldir Anna. Elə bil sənin əllərin üçün yaradılıb. Anna üzüyü çıxarıb qaytardı. Üzünə kədər çökmüşdü.

Rauf çibindən pul çıxarıb beh verdi, üzüyü hələlik satmasınlar. Dostu ilə gəlib alacaqlar. Bir neçə gün sonra Rauf univermağa gedib pulunu ödəyib üzüyü götürdü.

İlk görüşlərindən 6 aydan çox vaxt keçmişdi. Sentyabrin əvvələrində Elvira İvanovna ilə Eldar Qasanoviç istirahətdən qayıdır gəlmışdilər. Teatr mövsümü başladığından bu günlərdə dərs deməklə yanaşı Elvira

---

İvanovna yeni tamaşaların hazırlanmasında yaxından iştirak edirdi. Bunların eləsi vardı o baş rolları ifa edəcəkdi. Teatr Bakıda bir neçə tamaşa verəndən sonra uzunmüddətli qastrol səfərlərinə yollanacaqdı.

Rauf uzun araşdırmalarından sonra özlüyündə qəti qərara gəlmışdı Anna ilə evlənsin. Anna onu yeni yaşayış tərzinə öyrətmişdi. Onu başa düşürdü. Fədakar, qayğıkeş olmaqla yanaşı çox sevimli idi. Üzüyü iş otağındakı seyfdə saxlayırdı. Boş vaxtlarında hərdən üzüyü çıxardıb xeyli tamaşa edərdi. Həmin anlarda xəyalı çox uzaqlara gedib çıxırırdı. Münasib bir vaxt axtarırdı, üzüyü Annaya təqdim edib öz qərarını bildirsin.

Raufun Bakıda yaşayan Cəfər adında həmyerisi vardı. İnşaat Mühəndisləri Universtetində dərs deyirdi. Hələ tələbəlik illərindən bir-birini tanıydırlar. İndinin özündə də köhnə dostluq davam edirdi. Ailəlidir. Dostların evə aid mühüm bir işi olanda bir-biri ilə məsləhətləşərdilər.

—Şənbə günü axşam Cəfər də mənimlə restorana gedər, Annaya deyərəm o da rəfiqələrindən birini dəvət edər. Elə orada Cəfərin, rəfiqəsinin şahidliyi ilə üzüyü Annaya təqdim edib sözümüz deyərəm.

Şənbə günü axşam 10-da məşhur restoranların birində salonun uzaq küncündə stol sıfariş etdilər. Anna rəfiqəsin də gətirmişdi. Qısa tanışlıqdan sonra əyləşib sıfarişləri verdilər. Şampan badələri süzüləndən sonra Rauf icazə alıb badəsini götürüb ayağa qalxdı

—Hörmətli Marya xanım, əziz dostum və qardaşım Cəfər! 6 aydan çoxdur, Anna xanımıla mən dəfələrlə belə axşamları bir

yedə olmuşuq. Amma bu axşam xüsusi axşamdır. Bu axşam neçə həftə önce özlüyümdə qəbul etdiyim qərarı sizin şahidliyinizlə dünyalar qədər sevdiyim Annaya bildirmək istəyirəm. Anna mənim tapıntımdır. Anna mənim gözlərimi yeni dünyaya açmışdır. O məni XV əsrden XXI əsrə gətirmişdir. Anna xanım zəhmət olmasa ayağa qalxın. Sonra onun əllərindən tutub

—Mənim sevimli, zərif Annam. İstəyirəm bu gündən mənim xanımım olasan. Təklif Anna üçün, elə yerdə qalanlar üçün də gözlənilməz olmuşdu. Hamısı bir neçə dəqiqliyə susub qalmışdı.

Birinci alqış Mariyadan gəldi.

—Anna təbrik edirəm. Razi ol Rauf yaxşı oğlandır. Cəfər əvvəlcə eşitdiyindən duruxsa da son zamanlar internetdə, teleseriyallarda belə şeyləri ciòx gördüyündən ayağa qalxıb o da

—Anna mən də sizi təbrik edirəm. Razi olun. Rauf mənim yaxın dostumdur. O doğrudan da yaxşı oğlandır. Anna başını aşağı salmışdı. Eşidikləri ona xəyal kimi gəlirdi. Rauf Annanın başını əlləri arasına alıb yuxarı qaldırdı. Anna ağlayıydı. Bu sevinc yaşları idi. Rauf:

—Anna dediklərimə razısan. Annanın üzünə təbəssüm gəldi. Başı ilə hə işarəsini verdi. Bərkdən eşidilən sevinc səslərinə salonda oturanların hamısı dönüb baxdı. Rauf əlini cibinə salıb Annanın bəyəndiyi üzüyü Annanın barmağına taxdı. Yenə sevinc səsləri bütün salona yayıldı. Badələri toqquşdurub

içdilər. Elə həmin an bir tərəfdən Mariya, digər tərəfdən Cəfər əllərini stola döyərək:

—Öpüşsünlər, öpüşsünlər -deyə səsləndilər. Uzun və davamlı öpüş bir dəqiqə çəkdi. Hamı sevinc içində idi. Anna tez –tez üzüyünə baxırdı. Onun daxilində nə isə dəyişiklik olmuşdu. Elə bil həmişəki şən, şıltaq Anna deyildi. Hamı Raufun bu hərəkətinə əhsən deyirdi. Məclis o qədər səmimi, rəvan gedirdi, vaxtın nə vaxt gəlib getdiyi bilinmirdi. Artıq saat birə işləyirdi. Ancaq heç kim bu gözəl məclisdən ayrılməq istəmirdi. Heç vaxt evə belə gec getməyən Cəfər narahat deyildi. Arvad uşağı Bakının istisindən qaçıb rayona getmişdilər. Bu ara Anna ayağa qalxıb badəsini götürüb

—Dostlar Raufun təklifi Sizin kimi mənim üçün də gözlənilməz oldu. Ondan belə təklif alacağımı gözləyirdim. Çünkü Rauf məni sevdiyi kimi mən də onu sevirəm. Biz bir-birimizi yaxşı öyrənmişik. Rauf məni, sizi sevindirən kimi mən də istəyirəm. Sizə şad xəbər verəm.

—Mən hamiləyəm. Bədənimdə olan Raufun körpəsi iki aylıqdır. Yenidən sevinc qışqırtıları salona yayıldı. Hamidan çox sevinən Raufdu. O dəfələrlə Annanı qucaqlayıb üz gözündən öpürdü. Mariya ilə Cəfər bu böyük məhəbbətin əsl şahidi oldular.

Mariyanı Cəfər evlərinə apardı. Yolda aldıqları təsuratları yenidən bölüşürdülər. Rauf Annanı evlərinin qarşısına gətirəndə saat üçün yarısı idi.

Ertəsi gün nahar vaxtı ana bala çay içə-icə söhbət edirdilər. Anna

---

—Ana axşam biz Raufla nişanlandıq. Sonra axşam olanları əvvəldən axıra kimi anasına söylədi. Elvira İvanovna bu xəbəri sakit qarşılıdı.

—Qızım səni təbrik edirəm. Xöşbəxt olasınız. Bununla belə sənə bir neçə sözü deməyə özümə borc bilirəm. Siz əsl russayağı nişanlanmışsınız. Deyirsən cəmi dörd nəfər idiniz. Sənə demişdim axı. Mən 50 ildir azərbaycanlılarla bir yerdə yaşayıram. Çoxlu sayda rəfiqələrim, dostlarım var. Ad günlərinə, nişanlarına, toylarına məni də dəvət edirlər. Onlarda nişan mərasimi də elə toy kimi keçirilir. Hər iki tərəfdən qohumlar yığışış böyük sevincdə nişanlamani qeyd edirlər. Nədənsə mənim bu işdən xoşum gəlmədi.

—Ana sənə bir xəbərim də vardır. Onun üzündə təlaş vardı.

—O nə xəbərdir.

—Ana mən hamiləyəm. Bax xəbəri Elvira İvanovna sevincdə qarşılıdı.

—Nə dedin qızım. Hamiləsən. Axır ki, qızım məni başa düşdün. Elə sən də, mən də artıq yaşılaşmışıq. Bax indidən deyirəm mənim nəvəm balerina olacaq.

—Ay ana sən nə bilirsən mənim qızım olacaq.

—Bizim nəslin tarixi çox qədimdir. Bu nəsildə oğlan uşağı nadir hallarda anadan olur. İndi qızım sizin bir məsələniz qalır. Bu eşitdiklərimi rəsmiləşdirmək. Toyu haçan etmək istəyirsiniz.

—Ana hamilə olduğumu Raufa axşam demişəm. Yəqin bir tədbir görər.

Elvira İvanovnadan fərqli olaraq Raufun işi bir qədər çətinləşdi. Nahardan sonra idi. Kabinetdə oturub nə edəcəyini fikirləşirdi. Deməli Anna hamilədir. Özünün dediyinə görə iki aylıqdır. Təcili bir aya və yaxud ən uzağı iki aya toy eləmək lazımdır. Yoxsa kollektiv arasında biabır olarıq. Rauf öz qərarında qəti idi. O Annanı sevirdi. Çox götür-qoydan sonra

—Mənim seçimimdə elə bir səhv yoxdur. Bura böyük şəhərdir və hər kəsin problemi özü üçündür. Bacı, qardaşlarım cavandır, özləri də ziyalı ailəsində böyüyüblər məni başa düşərlər. Atam, anam hər il sanatoriyalarda olanda çoxlu rus ailələri ilə tanış olub, bir yerdə istirahət ediblər. Bir dəfə olsun onlardan gileyənməyib. Qaldı toy məsələsinə. Mənim kifayət qədər pulum var. Toy eləməyə gücüm çatar. Beş on gün keçsin valideynlərimə deyərəm yoluna qoyerlər.

Müəllifdən

Uzun həyat təcrübəmdə bəzi məsələlər var, mən özüm də bilmirəm bu necə olur. Birdə görünərsən evdə, işdə və yaxud sağlamlılığında bir problemim olu, özümü narahat hiss edirəm. Elə bu vaxt əvvəller anam, indi isə bacılarım, qızlarım məndən yüz kilometrlərlə uzaqda olmalarına baxmayaraq səhər tezdən zəng edirlər. Anam oğul, bacılarım qardaş, qızlarım ata deyib

—Bəs bu gecə yaman narahat yatmışıq, necəsən, salamatçılıqdır. Mən öz vəziyyətimi izah edib

—Narahat olmayıñ ötüb gedər-deyə onları sakitləşdirirdim.

İndi Raufun da başına belə bir iş gəldi. Təkbaşına bu işləri həll edə bilmədiyindən keçən həftə çox dilxor idi. Növbəti iş həftəsinin birinci günü səhər saat səkkizdə ona zəng gəldi. Rauf telofondakı nömrəni tanıdı. Büyük bacısı idi.

Tez düyməni basıb telefonu açdı.

—Alo .Qardaş salam sabahın xeyir. Necəsən Rauf. İşin, gücün canın, başın necədir. Bu arvad tezdəndən məni çağırıb qoymur işimizi görək, bəs Raufa zəng elə gör necədir. Yaman narahatam. Ürəyim az qalır yerindən çıxa.

—Yaxşıyam bacı. İşlərim də qaydasındadır.

—Olsun, olsun. Rauf bəlkə bir iki günlüyü buralara gələsən. Evimizi təmir elətdirib qurtarmışıq. Atam istəyir yeni ilə qədər səni evləndirsin. Üstəlik sənə qız tapmışıq. Yadına düşür 1 nömrəli sovxozen direktoru Babayev Kazım. İndi o da atam kimi iş adamıdır. Onun kiçik qızı Nurcan Gəncə Pedaqoji Universtetini bu il qurtarıb. Yanmış elə gözəldir. Yüz faiz bilirəm xoşuna gələcək. Qızda bəzi mesajlar demişik. Atam deyir Raufu çağırın qoy bir söz desin.

—Bacı sən nə danışırsan. Nə qız ,nə evlənmək. Bu kişi də deyəsən lap xarab olub. Əvvəlki direktorluğu yadında qalıb. Elə bilir evlənmək də əmrlə, qərarladı. Mən də onun işçisiyəm. Əmr verdi qurtardı. Bilirsən bacı sənə bir söz deyəcəm. Diqqərlə qulaq as. Mən nə kəndə gələnəm. Nə də o qızı baxacam. Burada özümə rus qızı tapmışam. Mənimlə bir xəstəxanada işləyir. O da mənim kimi həkimdir. Bir həftə olar nişanlanmışıq. Toyun vaxtını dəqiqləşdirib Sizə xəbər edəcəm. Beş-on nəfər biz tərəfdən, bir o qədər də qız

tərəfdən və dostlarım restoranlarının birində yəğışib toy edəcəyik. Bununla da mənim evlənməyim başa çatacaq.

—Deməli Rauf səni tora salıblar. Yaziq arvad elə buna görə də narahatmış. Sağ ol qardaş. Amma bizi el içində yaman xar elədin.

Daha iki gün keçdi. Gündüz saat üç idi. Rauf oturub xəstələrin anketlərini yazırırdı. Qapı döyüldü və içəri üç nəfər girdi. Rauf lap məəttəl qaldı. Gələnlər atası, anası və böyük bacısı idi. Rauf tələsik ayağa qalxıb onları qarşılıdı. Anası, bacısı onun qucaqlayıb üz gözündən öpsədə, atası onun əlini kənara itələyib keçib otaqda olan divan, kreslolarının birində oturdu. Rauf onları diqqətlə nəzərdən keçirdi. Hər üçü zövqlə geyinmişdi. Ana bacısı başlarına nazik enli şərf bağlamışdı. Atasından başqa üzlərindən səmimilik, doğmalıq yağırıldı. Heç bir makinajdan, rəngdən istifadə etməmişdilər. Elə təbii idilər. Birinci Rauf başladı.

—Xeyir ola, niyə belə xəbərsiz yiğışib gəlmisiniz. Atası:

—Gəlmışik sənin gözəlcənlə tanış olaq. Demirsən nişanlanmışıq. Mən axşam eşitmişəm. Mən həmişə uşaqlarım içərisində ən ağılısı səni hesab eləmişəm. Amma deyəssən səhv etmişəm. Sən demə ən axmağı sən imişsən.

—Ata səndən xahiş edirəm bir az yavaş danış, Bura xəstəxanadır. Mənim iş yerimdir. Bir az o tərəfdə ağır xəstələr yatır.

—Cəhənnəmə olsun sənin iş yerin. İş yerinə hörmət edən o qələti eləməz.

—Ata gəlmisiniz yaxşı eləmisiniz. Alın bu açarlarları. Gedin evə . Mən də işlərimi qurtarıb bir azdan gələrəm.

Axşam restoranların birinə gedərik. Annanı ora dəvət edərik. Əməlli başlı tanış olarsınız. Restoran ,Anna adlarını eşidən Məmməd kişini od götürdü.

-Ə heç utanırsan indi də ağbirçək ananı, xalxin arvadı bacını restorana aparıb qarşılara da bir şampan qoyacaqsan. Niyə xaraban yoxdur. Biz heç hara getməyəcəyik. Deyirmişsən sənində bir yerdə işləyir. Zəng elə gəlsin tanış olaq. Bəlkə doğrudan da gözəldir. Rauf Annada heç bir noqsan olmadığını bildiyindən Annaya zəng etdi.

—Anna zəhmət olmasa beş —on dəqiqəliyə yanına gəl. Anna gəlincə Rauf nə qədər çalışdısa söhbət alınmadı.Sadəcə Anna haqqında anasına bir neçə söz deyə bildi.

—Ana məsələ təkcə Annanın xarici gözəlliyində deyil. O yaxşı insandır. Qayğıkeşdir. Biz bir —birimizi çox sevirik. Ata səni xəbərdar edirəm Anna azərbaycanca yaxşı bilir.

Anna gəlib Raufun otağına girəndə üzündə sevinc vardi. Amma içəridə olanları görəndə bir az tutuldu. Hamiləlik az da olsa hiss olunurdu. Gözlərində, sıfətində dalğınlıq vardi. Yorğun görünürdü. Üstəlik iş paltarı onun bir az yaşlı olmasını da gizlədə bilmirdi. 29 il az yaş deyil . Rauf Annanın yanına gəlib rusca

—Anna atam, anam və bacımdır. Gəliblər səni görüb tanış olsunlar. Annanın yenidən üzünə sevinc gəldi. O da rusca

—Doğrudan. Nə yaxşı. Xoş gəliblər. Oturanlardan Məmməd kişidən başqa Annanın dediklərini başa düşmədiyindən hər hansı cavab gəlmədi. Rauf ana, bacısına Anna dediklərini tərcümə elədi.

—Ana, Anna Sizi salamlayır, deyir xoş gəmisiniz. Bacısı durub Annanı qucaqlayıb üzündən öpdü. Anası qalxmaq istəyirdi, amma Məmməd kişinin hırslı baxışlarını görəndə qorxusundan yerində oturdu. Məmməd kişi bomba kimi partladı

—Hə hörmətli, adlı-sanlı doktor budur sənin tutduğun iş. İndi biz neyləməlik. Evimizin içində tərcüməçi tutmalıyıq bu gözəlcə ilə danışa bilək. Mən bunları yaxşı tanıyıram. Sovetin dövründə bütün sanatoriyalarda olmuşam. Bir dinqılıtı olan kimi tanıdlar, tanımadılar durub düşəcəklər ortaya. Birisi də gəlib ikiəlli yapışacaq belindən, başını qoyacaq gözəlçənin çıynınə, dodaqları yavaşça qulaqlarına nəsə piçidayacaq. Ə sən nətəhər kişisən. Bax onda utanıb, ölmüyəcəksən. Sənin heç qeyrətin, namusun yoxdur.

Məmməd kişi ayağa qalxdı.

—Evin açarını ver. Bu sən, bu da -əli ilə Anna göstərib

—Bu da.....gözəlçən. Biz getdik. Məmməd kişi nə özünə, nə Annaya yaraşmayan ağır söz demişdi. Rauf atasına

—Ata ayıbdır. Onlar çıxıb getdilər. İş otağında ikisi qaldı. Anna eşitdiklərindən şoka düşmüştü. Yavaş—yavaş halı pisləşirdi. Otağa bir iki qadın girdi. Anna sakitcə

dayanan Raufa yaxınlaşışb sağ əli ilə onun üzünə möhkəm bir sillə vurdu.

—Anam məni xəberdər etmişdi. Siz doğrudanda kobudsunuz— deyib barmağındakı üzüyü çıxarıb stolun üstünə qoyub getdi.

Rauf onun arxasında koridora çıxıb

—Anna. Anna deyə çağırıldısa xeyri olmadı. Koridor adamla dolu idi. Bərkdən danışan Məmməd kişinin səsi bütün koridor boyu yayılmışdı. Hətta ayaqüstə gəzə bilən xəstələr palatadan çıxıb tamaşa edirdi. Rauf biabır olmuşdu. Daha burda qala bilməzdii. Paltarını geyinib aşağı düşdü. O qədər fikirli idi ki, öz maşını da yadına düşmədi. Qapının yanındakı taksilərin birinə oturub

— Sür- dedi. Sürücü təcrübəli idi. O da maşını işə salıb şəhərdə xeyli hərləndi. Bilirdi müştərisi fikirlidi. Yarım saat keçmişdi.

—Hə qardaş indi deyə bilərsiniz hara gedirsınız. Şoferin səsinə fikirdən ayılıb yadına düşdü ki, maşındadır. Hara gedəcəyini özü də bilmirdi.

—Dəniz kənarına sür. Bir az tək qalmaq istəyirəm. Sürücü onu gətirib Şix cimərliyinin yanında düşürdü. Rauf onun pulunu verdi.

—Qardaş nə olub. Bəlkə bir kömək lazımdır. Mən hazır.

—Yox ,Yox lazım deyil.Narahat olmayıñ bir balaca əsəbləşmişəm.

Rauf dəniz kənarında bir saat boş –boşuna o tərəf bu tərəfə gəzəndən sonra bir az sakitləşdi. Yavaş –yavaş gəlib böyük mağistral yolun kənarında olan kafelərin birində su içmək istədi. İçəri daxil olanda buranın əla düzəldilmiş bar olduğunu gördü. Amma fikrini dəyişib barın qarşısındaki hündür oturacaqda oturub bir stəkan kokteyl konyak içdi. İçki ona yaxşı təsir etdiyindən əlavə birini içib oradan birbaşa öz evinə gəldi. Həyətdə maşınını görməyəndə, sonra yuxarı qalxıb əlini cibinə salıb açarları tapmayanda, indi yadına düşdü işə maşınla gedib, açarları da atasına verib. Qapını döyüb içəri girəndə ana bacısının hərəyə bir yastıq qoyub elə quruca xalçanın üstünə uzandıqlarını, atasının isə onun çarpayısında yatdığını gördü. Onlar onu görən kimi tez ayağa qalxıb qucaqlayıb öpdülər. Keçib böyük otaqda oturdular. Bacısı gedib rayondan gətirdikləri bağlamańı açıb bir iki şirniyyat tapıb gətirdi. Anası:

–Rauf sən allah atana acığın tutmasın. O da, məndə, elə hamımız istəyirik sənin gələcəyin yaxşı olsun. Bax bayaqdan gəlmiş. Biz bu evdə bir stəkan çay tapmamışıq içək və yaxud soyuducuda bir tikə yemək yoxdur, yeyəsən. Çörək qabında çörək, çaynikdə çay kiflənib. Qab – qaşlıq, soyunduğun paltarlar aylarla yuyulmur.

-Neyniyim ee. İndiyə kimi qız tapmirdim. İndi tapdığımı da sağ olun yaman bəyəndiniz.

-Ay bala o da valideyndi. İstəyir sən yaxşı olasan. Sənə yaxşı yerdən qız bəyənmişik. Əsilli, nəsilli ailədirlər.

–Artıq gecdir ana. Bir neçə aydan sonra bizim qızımız dünyaya gələcək. Bayaqdan səsə oyanan və gəlib qapının yanında

durub onların söhbətinə qulaq asan Məmməd kişi içəri girib. Onu görən kimi üçü də ayağa qalxdı.

-Nə dedin. Qızın olacaq. Ay maşallah. Afərin oğlum.
Sonra əllərini göyə qaldırıb

–Hardasan ay Allah. Niyə məni öldürmüsən. Mənim kiçik oğlum yüz illərlə davam edən nəslimizə yenilik gətirib. Toysuz, filansız, şəriyyətin, hökümətin qanuni kağızı olmadan dünyaya uşaqlar gətirirlər. Yaxşı sənə bir məsləhət verim. Bir qələtdir eləmisən. Hələlik onu özünə məşşəqə elə. 5-10 min pul verərsən. Bir az vaxt keçsin sonra çıxıb gələrsən səni rayonda özüm evləndirəcəm.

Rauf atasından bu sözləri eşidəndə dəli oldu. Ayaqlarını yerə vurub.

Ata! Daha bəsdir. Sən bu gün iki dəfə mənim sevgilimi təhqir etmişən. Biri xəstəxanada Annanı ..... adlandırdın. İkinci burda onu məşşəqə deyə təhqir etdin. Sənin beş – on hektar torpağın var deyin elə bilirsən varlısan. Ay yaziq. Annanın sürdüyü ağ BMV-nin qiyməti 100 mindən çoxdur. Evləri dəniz kənarındaki binaların birindədir. 2-3 milyon manatdır. Hələ Mərdəkandakı bağ evlərini demirəm. Anası Elvira İvanovna SSRİ xalq artistidir. Dövlət mukafatları alıb. Bəs siz kimsiniz. Çıxin gedin burdan. Daha Sizin mən adda oğlunuz yoxdur. Siz mənim arzularımı ürəyimdə qoydunuz. Məni məhv etdiniz. Bir iki günə işlərimi qurtarıb evin açarını da 20 yanvar dairəsindən taksi ilə yollayacağam. Əlvida .

Məmməd kişi oğlunun sözündən alındı, amma özünü o yerə qoymadı.

—Deməli bizi qovursan. Yaxşı eliyirsən bala. Amma mən də elə belə kişi deyiləm aaa. Bundan sonra mənim də sən adda oğlum yoxdur.

—Dedim ki ,çıxın gedin burdan. 10 dəqiqədən sonra o evdə tək oturmuşdu. Başı bərk ağrıydı. Dərman atmaq istədi. Evdə yox yox idi. Soyuducuya baxdı. Burda yarımcıq viski vardi. Götürüb elə birbaşa şüşədən nə varsa hamısını içdi.

Onu yuxudan telefon zəngi oyatdı. Şöbə müdürü idi.

—Alo Rauf mənəm Şahlar həkim. İşə niyə gəlməmisən. Burda səni gözləyənlər, xəstələrin var. Rauf səhv etmişdi. İşə getməyəcəyi qərarını dünən dənizin sahilində tək olduğu vaxt qət etmişdi. Amma gərək iş yerinə xəbər edəydi. İndi yalandan özünü xəstə kimi göstərərək

—Doktor bir balaca nasazlamışam. Günortadan sonra yanınızda olacam.

Rauf bundan sonra nə edəcəyini artıq müəyyənləşdirmişdi. İşdən çıxıb Moskvaya gedəcəkdi. Tələbə yoldaşlarından biri orada işləyirdi. Yaxşı münasibətləri vardi. İşdən çıxmazı, xarici pasport almağı, maşınını satmağı azi on gün çəkəcəkdi.

Günortadan sonra onu birinci xəstəxananın qapıcısı Sadıq Kişi qarşılıdı.

—Ay bala hardasan bu maşına görə bütün gecəni yatmamışam. Rauf cibindən pul çıxarıb kişiyyə yaxşıca hörmət elədi.

—Yadımdan çıxıb Sadıq kişi elə bilmisəm maşını evdə qoyub gəlmışəm. Sonra Şahlar həkimlə görüşüb işdən çıxmaq haqqında qəti qərarını və dünən ata-anasının gəlib iş yerində onu, Annanı təhqir etmələrini söylədi. Şahlar həkimim onların romanından xəbəri vardı.

—Rauf biz səni tanıyırıq. Sən yaxşı həkim olmaqla gözəl insansan. Qərarın da düzgündür. Mən də olsam belə edərdim. Dünənki hadisədən sonra burda qalıb işləməyin yaxşı olmaz. Yəqin xəbərin yoxdur. Anna sənin yanından çıxandan öz şöbələrində üçüncü mərtəbədə halı pisləşir. Huşunu itirib yixılır. Haraya gələn Elvira İvanovna məşhur klinikaların birinə aparır. Deyirlə indi bir az yaxşıdır. İndi belə edərsən. Baş həkimin adına işdən çıxmığın haqqında ərizə yazarsan. Xəstələrin sağalana qədər işə elə belə gəlib gedərsən. Yeni xəstələr qəbul etməzsən.

Rauf Annanın iş yerinə çıxıb onun necə xəstələnməsini və haraya aparıldığını öyrəndi. Annanın yatdığı xəstəxanada onun kimliyini soruştular. Rauf olduğunu bilən kimi

—Sizə Anna Andreyevna ilə görüşməyə icazə verilmir. Bu Elvira İvanovnanın xahişi ilə baş həkimin tapşırığıdır.

Raufun işlərinin qurtarmağı on gündən çox oldu. Ona qədər Rauf tələbə yoldaşı və dostu Rəşad həkimlə danışdı. Rəşad həkim onun təklifini sevincə qarşılıdı. Amma məsləhət gördü iş yerində özü haqqında xasiyyətnamə gətirsən. Ona köməyi dəyər.

Raufun əlində xeyli pulu vardı. Maşınını da yaxşı qiymətə satmışdı. Heç bir il işləməsə də yaşayışına bu pul bəs edərdi. Pullardan ilkin ehtiyacı üçün bir az götürüb qalanını Moskva banklarının birinin hesabına köçürüb bank kartı aldı. Bircə məsələ onu narahat edirdi. Anna ilə görüşə bilməməsi.

Getməmişdən əvvəl evdə oturub Annaya məktub yazdı. Məktub çox uzun idi. Rauf Anna ilə tanışlığını yada salır, onu möhkəm sevdiyini və bu sevgini heç vaxt unutmayacağını yazdı. Məktub belə qurtarırdı

-Əzizim Anna. Mən bu şəhərdən baş götürüb gedirəm. Ancaq səndən bircə xahişim var. Bu elə vəsiyyətnamədir. Qızımızın adını Sabina, soy adını isə Quluzadə yazdırarsan. Əlvida. Səni dünyalar qədər sevən Quluzadə Rauf. Sonra tarix qoydu:

02 oktyabr 1998-ci il.

Sabah saat üçdə Moskvaya uçacaqdı. Ertəsi gün o səfərə tam hazır idi. Səhər tezdən evdən əşyalarını götürüb birdəfəlik çıxdı. Taksi çağırıldı. Onun iki işi vardı. Biri 20 yanvar dairəsinə gedib rayonlarına gedən taksilərdən birini tapıb evin açarını göndərəcəkdi. İkincisi isə Annanın iş yerinə gedib Annaya yazdığı məktubu etibar etdiyi qızı verəcəkdi, Anna işə qayıdanda ona versin. Taksi gəlib çıxdı. Sürütü Raufun xoşuna gəldi. Açıarı ,məktubu verəndən sonra Rauf

-Qardaş bu gün Moskvaya usuram. Səndən bir xahişim var .Təyyarə saat üçdə uçaçaq. Saat ikidə aeroportda olmalıyıq. Hələ vaxtimız var. Kim bilir mənim yolum birdə bura düşəcək ya yox.Həyatımın 10 ildən çox hissəsi burda keçib. Deyirəm

bir vida gəzintisi edək. Şəhərin ən gözəl yerlərini birlikdə fırlanaq. Elə edərsən nahar da edərik. Əvvəlcə tanış olaq.

-Rauf

-İlkin. İlkin gəzintiyə Bibiheybət məscidindən başladı. Yol boyu gördüyü köhnə və təzə binalar memarlıq cəhətdən möhtəşəm idi. Bibiheybət məscidi, Bayraq meydanı, Kristina konsert arenası, İdman kompleksi, Kənnə İnturist, Funikulyor, Neft şirkəti, H.Əliyev fondu, Qız qalası, Hacınskinin binası, Yen İnturist, Hökümət evi, Abşeron mehmanxanası, Koroğlu körpüsü, D\yol körpüsü, H.Əlyev Mərkəzi, Qaqqarın körpüsü, Yeni Neft şirkəti, Kopoğlu dairəsi, Olimpiya kompleksi hamısı gözəldi.

Vaxta az qalırdı. Kafelerin birində nahar etdirilər. Elə burada İlkinin bütün etirazlarına baxmayaraq pulunu artıqlaması ilə ödədi. Təyyarə saat üçdə havaya qalxdı və bu uçuşdan nə az, nə çox düz 20 il keçdi.

...ardı var...

Yadigar TƏVƏKGÜL

SEVMƏYİ ÖYRƏDƏN KƏSİM

Sevməyi öyrədən kəsim ,
Sevən darıxar demədin .
Mən yanında olmayanda ,
Qəlbin karıxar demədin .

***

Demədin sən məhəbbətin ,
Müsibət adlı üzü var .
Günəş kimi yanar odu ,
Qəlbinə düşən közü var .

***

Ay məni məndən edən kəs,
Dedin ki, sevgi nəfəsdir.
Nəfəsimi alıb getdin ,
Can yerim quru qəfəsdir.

***

Öyrətdin özünə yaman ,
Sevgi də qəm var demədin.
Baxışının alovunda ,
Bir az da nəm var demədin .

***

Ay qəlbimi köz edənim ,
Ətirlən, külək gətirsin .

Könlümə dolsun nəfəsin ,
Nolar həsrəti götürsün.

HƏSRƏT OÇAĞI

Yandırmışam həsrətimin ocağın,
Gözünə bir hicran daşı qoymuşam.
Yağışı qorxudub göz yaşlarımla,
Buludları pərən salıb qovmuşam.

***

Ürəyimin buz bağlayan yerindən,
Bir tikə ət qoparmışam didmişəm.
Qovurmuşam od üstündə eşqimi,
Sənin üçün aş qarası etmişəm.

***

Məzə acan şərab da var süfrəmdə,
Buz badəni düz qəlbimə bükmüşəm.
Bir sərcəni öldürmişəm səninçün,
Göz yaşını şərabına tökmüşəm.

***

Ürəyində neçə tufan qopsada,
Bir qəh-qəhə boğazında qəhərdi .
Mənim üçün həyat eşqin badəsi,
Dünya özü qəlbim boyda şəhərdi.

VAXTINDA

De hardan alım mən o dəli eşqi,
Sevgi məhəbbətin kasib vaxtında.
Mənin qismətimə düşən sevdanı,
Fələk edam edib, asıb vaxtında.

***

Fələk barışmadı əzəldən mənlə,
Oynadı saçında boylanan dənlə,

Ömür yollarıma ələnən çənlə ,
Fələyin kor yeli əsib vaxtında .

***

Qismətim əzəldən məni sevmədi,
Dərdimi ağrımı görə bilmədi,
Həsrətdən savayı heç nə vermədi,
Eşqimi bağrına basıb vaxtında.

***

Nə bəxtdən yaradım, nə də həyatdan,
Keçdi ömür yolum alovdan-oddan,
Görünür ilk gündən çıxarıb yaddan,
Allah əlacımı kəsib vaxtında.

FƏRYAD

Bu yalqız həsrətim fəryad qoparıb,
Titrəmə salıbdı canıma mənim.
Elə bir xəstəlik heç kimdə yoxdur,
Axı hardan düşüb qanıma mənim.

***

Damarımda yalquzaqtək dolanıb,
Ulayır içimdə sükutu pozur.
Xatirəmi dolaq kimi dolayır,
Bəzən də içimdə yolunu azır.

***

Hərdən elə nalə çəkir qəfildən,
Özüm də özümdən hürküb qaçıram.
Bəzən külək olub səfil gəzirəm,
Bəzən yer üzündən qəfil uçuram.

***

Yenə baş qaldırıb bayquş həsrətim,
Eyləyir qəlbimi hey oyum oyum.
Nə qədər özüylə can aparmayıb,
Aparım yanına yağ çorək qoyum.

Qurban BAYRAMOV

Bir kitab yazacaq odlu ürək sahibi...

*(Həkim-şairə Nuranə Rafail qızının
yaradıcılığı haqqında düşüncələrim...)*

Bədii söz sənəti yollarında inamlı addımlarını atan, amma, “müəyyən bir auditoriyaya sahib şair kimi tanınan” Fazilova (Rəhimova) Nuranə Rafail qızı Azərbaycnın barlı-bəhərli diyarı Göyçay bölgəsində dünyaya göz açmışdır, orta təhsil almış, Odlar Yurdu Universitetinin “Müalicə işi” fakültəsini bitirərək həkimlik peşəsinə yiyələnmiş. 2007-ci ildən ixtisası üzrə Göyçay Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında həkim vəzifəsində çalışır...

Ədəbi fəaliyyətə erkən, orta məktəb illərindən başlayaraq, tez-tez rayon və məktəb tədbirlərində öz şeirləri ilə çıxış etmiş, rəğbətlə qarşılanmışdır.. Şeirləri ilk olaraq Nuranə Rafailqızı imzası ilə “Milliyyət” qəzeti, “Herba-flora”, “Yazarlar” jurnallarında işiq üzü

görmüştür. Lap son çıxışı “Kredo” qəzetində olmuşdur. Onun Nuranə Fazilova (Rəhimova) imzası ilə də şeirləri dərc edilibdir. 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin təşkil etdiyi “Kiçik yaşlı uşaqlar üçün nəşr, nəzm və dram əsərləri” müsabiqəsində 4-cü yerə layiq görülmüş, qalib əsərlərin yer aldığı kitabda 18 şeiri çap olunmuş, məktəb kitabxanalara paylanmışdır. 2018-ci ildə Göyçay rayonunda təşkil olunmuş “Beynəlxalq Nar Festivalında” şeir müsbiqəsində “Göycayın narı” şeiri ilə iştirak etmiş, 3-cü yerlə mükafatlandırılmışdır. 2021 -ci ildə çapa hazırlanmış ”Həkimlərin söz dünyası” kitabında 10 şeiri ilə həmkarları arasında yer almışdır. 2021-ci ildə “Gəlirk Qarabağ” poeziya antologiyası kitabında 13 şeir və “Kimlərə qaldı dünya”, “Nizami Gəncəvi – 880” antologiyasında 15 şeiri dərc olunmuş, həmçinin “Həyat bizi səsləyir” antologiyasında şeirləri yer almışdır. Nuranə Rafail qızı Azərbaycan Kütləvi İnformasiya Vasitələri İşçiləri Həmkarlar İttifaqı tərəfindən “Qızıl qələm” media mükafatı laureatı (15.04.2021.) olmuş, eyni zamanda, KİV tərəfindən “Fəxri şair” diplomuna layiq görülmüşdür. Bu faktlardan da, göründüyü kimi, Nuranə poetik yaradıcılıqla ardıcıl məşgul olmuş, müəyyən müvəffəqiyyət əldə edə bilmiş, onun yaradıcılığı haqqında mətbuatda müsbət rəylər də dərc edilmişdir.

İndi onun “**Həkimlər depresiya deyir...**” adlı ilk şeirlər kitabı nəşr üçün hazırlanır və bu ilk kitaba xeyir-dua vermək üçün istedadına və xeyirxahlığına inandığım şair-publisist, naşir Zaur Ustac mənə müraciət etdi, Nuranənin yaradıcılığı ilə ətraflı tanışlıqdan sonra, onun poetik

“dünyası” barəsində fikir və düşüncələrimi bildirmək qərarına gəldim...

Nuranə Rafailqızı əslində, ədəbiyyatla heç bir əlaqəsi, həmçinin filoloji təhsili olmayan, ədəbi əhatədən kənar, amma ədəbi-bədii düşüncəyə, poetik istedadada malik yazarlar qurupuna daxildir. İstedadlı qələm sahiblərindən biri olan, şair-publisist Zaur Ustacın onun haqqındakı bu fikri ilə tam razılışırıq: “...çox istedadlı qələm adamı... Nuranə Rafailqızı da ixtisasca həkim olmasaına baxmayaraq, artıq müəyyən bir auditoriyaya sahib şair kimi tanınmağa başlayıb...” Yuxarıda götirdiyiiz faktlar da bunu təstiğ edir.

Nuranənin şeirlərində onun bir qələm əhli kimi mərhəmətini, sədaqətini, sevgisini, dürüstlüyünü, paklığını görünərsən. Görürsən ki, müəllifin də, müəllifdən sözə hopan ruhu da təmizdir, safdır, durudur... İç dünyası ilı dış dünyası müvazidir, aldadıcı deyildir, sünilikdən xeyli uzaqdır. Şeirlərində özünün, yaşadığı mühitin, ən ümdəsi isə göz açlığı, boy-a-başa gəldiyi bölgənin cazibədar ruhu, özünəməxsus söz düzümü, bu düzümün yaratdığı ahəng var və bunlar onun şeirlərinin spesifikasiyası təkin qəbul edilə bilər...

Bu kitab şairənin ilk kitabıdır və müxtəlif mətbuat orqanlarında, toplularda, almanaxlarda dərc eddiilən, oxucuları ilə üzbüüz qaldığı şeirlərinin bir qismidir... Bu şeirlərdə şairlik iddiasına düşməyən, təbii hissi ehtiyacdən yaranan, həkimlik peşəsinə yiyələnmiş incə, zərif təbiətli

və həssas müşahidə qabiliyyəti olan bir şair qadının həyata münasibəti, yaşam tərzinin psixoloji məqamları, insani sevgisi, məhəbbəti, nifrəti, qəzəbi və s. doğru-dürüst, həzin bir lirizm ilə əksini tapıbdır və yaxşısı budur ki, bütün bunlar onun özünükündür. Özüdür, gəlmə, yapma, yamaq, yapalaq deyildir, səmimidir, poetik etiraflardır... ”**Bircə sən yoxsan dünyamda”** şeirində olduğu kimi:

Hər şeyim var..

*Başımı salmağa evim-ocağım,
Qızılıb yatmağa küncüm-bucağım.
Halal zəhmət ilə rahat çörəyim,
Bir kitab yazacaq odlu ürəyim.
Bircə sən yoxsan dünyamda,
Yalnız arzumdasan, yalnız xülyamda...*

Hər şeyim var...

*Qızılım, mirvarım, incim-sədəfim,
Əqidəm, imanım, yönüm, hədəfim.
Başımın üstündə duran Allahım,
Xoşbəxt gələcəyə gedən sabahım.
Bircə sən yoxsan dünyamda...*

Zənnimcə, bu lirizm mayasından mayalanın həyati faktlar, cizgiler, fraqmentlər bir insan taleinin sözdə

---

reallaşan sinematik kadrlarıdır... Ümumiyyətlə, bu şeirlər bir həkim-şairənin həssaslıqla duyduğu, gördüyü, yaşadığı həyatı faktların poeziyasıdır. Bir həkim kimi isə xəstəsinə həssas, qayğıkeş, məlhəm münasibəini, peşəsindən sıyrılan koloriti belə şeirləşdirir və bu özünəməxsus həkimanə ruhunun lirik bədii ifadəsidir.

*...Kimi cavan, kimi qoca,
kimi körpə qucağında
Bir havanın həsrətində,
bir nəfəsin sorağında.
Gecələri sakit-səssiz
xəstəxana otağında
sübhə kimi cirildayan
Bax,
həmən o yataq mənəm!*

Yaxşı olan budur ki, müəllifin qarşılaşdığı, gördüyü, eşitdiyi əlahiddə hadisələr, nəsnələr onun könlündə, ruhunda əks-səda verir, misralara, obrazlara, şeirə çevrilir...

Şairdə, ümumiyyətlə qələm əhlində gərəkdir ki, fərqli düşüncə, dünyagörüş, zamanı vaxtında duymaq və gələcəyə yönəlik duyum, həssaslıq olsun. Nuranə Rafail qızı yaradıcılıqdan kənar sahədə, həkimlik peşəsində çalışmasına baxmayaraq (hərçəndi, mən həkimliyə,

Hippokrat andlı həkimliyə yaradıcılıq sahəsi kimi baxıram və onu da bilirəm ki, bu peşənin adı hükəma, fikir, filosof anlamlarına müvazidir) içində həkimanə bir poeziya – şair ömrü də yaşayır... Mənə elə gəlir ki, həkimliyin şairliyə yaxın, doğma cəhətləri var. Əvvala, hər ikisinin obyekti İNSANDIR! Və hər ikisi, həkim də, şair də insanın sağlamlığı ilə məşğuldurlar, birisi fizioloji sağlamlığın, ikincisi isə mənəvi sağlamlığın keşiyindədirler... Bu cəhətdən həkim də, şair də daim axtarışdadırlar. Boş yerə deyilməyibdir: “Saqlam canda sağlam ruh olar!” Məncə həkimlik də, şairlik də ciddidən-ciddi ruhsal aləmdir... Nuranə həkimin poetik “mən”i onun “Mən” şeirində həssas psixoloji çalarda belə təqdim edilir:

*Bir ev var ki, uzaqlarda
hasarı yox, çəpəri yox.
Na gələni, na gedəni,
na qalan bir nəfəri yox.
Bu günəşdən, bu səmadan,
bu həyatdan xəbəri yox
toz basmış, kifə bürünmiş
Bax,
həmən o otaq mənəm...*

Əlbəttə, bu şeiri avtoportret də adlandırmaq olar. Lirik “mən”in – müəllifin keçirdiyi əhval-ruhiyyə əks olunubdur.

Təsvir olunan bu metaforik obraz – ev, əslində insan ömrünün obrazıdır, onun keçirdyi ömür yolunun astanalarıdır, müxtəlif çətinliklərdir, psixoloji iztirablardır... Və yaxud “bu “mən” diqqətsiz misra, dərc olunmamış şeir, tənha fərd, ucqar kənd, oxunmamış kitab, tikilməmiş ev, uzun illərdir yanmayan soba”, bu qəbildən olan həyati məqamlardır, addamaclardır... Məsələn, “Bir az səssizlik, bir az sənsizlik” adlandırıldığı şeirində olduğu kimi:

*Bir stəkan çay istəyirəm,
yanında da limonu.*

*Bir qırıq qənd parçası,
bir kağız, bir qələm
cizmaqara edim onu...*

*Vəssalam,
mənə bu da yetər hələlik!*

*Gün batar, ay doğar,
bir az səssizlik, bir az sənsizlik...*

Nuranə Rafail qızının bu qəbildən şeirlərində ihcə, zərif qadın həssaslığı ilə yoğrulmuş fəzilət, rəğbət, şəfqət, dürüstlük, fədəkarlıq, sədaqət, məhəbbət kimi insani əxlaqi keyfiyyətlərin öz istedadı, bacarığı gücündə vəsf, tərənnümü daha qabarlıqdır, öndədir... “Həkimlər depresiya deyir” şeiri bu cəhətdən səciyyəvidir:

*Dünyanın rəngi də qaçıb,
ağ-qara şəkillər kimi,
Divardan bizə boyلانan
70-ci illər kimi.
Saralıb, solub, köhnəlib
güllər də eyni rəngdədi
Bir siğala həsrət qalan
tellər də eyni rəngdədi.
Həftələr, aylar ötüşür
qoşulub dönür illərə
Eyni rəngdə, eyni tonda
ömrü veririk yellərə,
Qocalıq da astanadan
üzümüzə gülüymsəyir.
Mən deyirəm kefim yoxdu,
Həkimlər depresiya deyir!..*

Şairə-həkimin “Həkimlər depresiya deyir” bu şeirlər kitabını ömrün sevgi, qayğı, sevinc, iztirab, qəm-qüssəli anlarının şeirə çevrilmiş forması da adlandırmaq olar... Bu kitabıñ ilkin əlyazma variantına söz-rəy yazmış Zaur Ustac demiş, onun şeirləri “könlül rahatlığı, ruh sakitliyi” kimi də maraqlıdır. Doğrudan da, bu maraqlı, hissiyyatlı, duyğulu

şeirlər səmimiyyətdən doğulan isti, iliq, estetik həzz yaradan təsirli poetik mətnlərdir:

*... Ağzımızın ləzzəti yox,
dadı qaçıb, tamı qaçıb,
Dünyada adam qalmayıb,
sonuncu adamı qaçıb.
Gecələr yuxum da qaçaq
yorğan-döşək gəlir cana,
Elə hey, dönüb dururam
gözüm dikilir tavana.
Gündüzləri çalmaz qapım,
nə qonşum var, nə qonağım
Öz evimdə dəfn olmuşam
daş məzarım, daş otağım.
Qurda-quşa ehtiyac yox
öz içim özümü yeyir,
Mən deyirəm kefim yoxdu,
Həkimlər depresiya deyir!..*

Bu şeirlər, poetik nümunələr boynuna müyyən bir estetik təhəddi, missiya götürən qələm sahibinin deyil, həyata duyğusal, tənhalığın, dərdin içindən boyanan həyatsevər, insanın mənəvi aləminin gizlinlərinə dalmayı bacaran bir

ziyalı xanımın özünəbənzər zərif duyğularının şeirlə tərcümanıdır, ifadəsidir, bir xanımın sevgi və saygısidir...

Hətta onun şerlərdə yurdadönüşün, Qarabağa dönüşün sevincindən yaranan işıq, şəfəq, nur selini də aşkar görmək mümkündür və doğrusu vətənsevər insanın sevinci hüdudsuzdur... Və bu Vətənsevərlikdə hər kəsin öz şəxsi payı var və bunu hərə bir cür ortaya qoyur:

*Elə ki, mən boy atdım,
yeridim addım-addım,
Anam tutub əlimdən,
bu daşı, bu torpağı,
bu otu, bu yarpağı,
yaşadığım küçəni,
qızındığım ocağı
Göstərib Vətən deyib!*

Əksər şairlərdə olduğu kimi, onun da lirikasının bir qismi sevgi, məhəbbət mövzularındadır. Bu şeirlərdə əksərən ayrılıq, hicran, kədər motivi, “sən gəlməz oldun” ovqatı, həsrət, yol gözləmək, ürək göynədən sevgi iztirabları və s. əksini tapıbdır. O şair yaradıcılıqda müəyyən nəaliyyət qazana bilir ki, yaşadıqlarını və yaşaya biləcəklərini qələmə almağı bacarrı. Elə bil, olacaqlar öncədən onlara agah olur. Bu şeirlərin əksəriyyəti, elə

bilirəm ki, iztirabların, faciəli anların yanğını söndürmək, içini yandıran közü dışarı atmaq, ruh aləmindəki firtınları sakitləşdirmək üçün yazılır və bu qəbildən olan duyğu və hislərin müəyən qismini gənclikdəmi, sonramı hamı keçirib... Hər kəsin içini yandıran belə duyğuları var... Ona görə də, belə duyğuları səmimi şəkildə eks etdirən şeirlər hamı tərəfindən qəbul edilən olur, tutarlı, təsirli poetik mətnə çevrilir... “Sev ki, sevən mərd olar!” (Hüseyin Kürdoğlu) poetik prinsipi bu qəbildən şeirlərdə gücə, enerjiyə, ehtizaza səbəb olur... “Ölümsüz sevgi” lirikası, balladası yaranır, “öyrətmə özünü, öyrətmə mənə” (Müsa Yaqub) serenadasına dönür...

*Ey Fələk, bu gecə
könlümü gəl, dindir!
Bir sən ol, bir də mən,
bir də ki təkliyim,
Bitməsin sübhədək
əlindən çəkdiyim...
Durmadan özünə,
lap elə üzünə
eyləyim şikayət!
Ürəyim boşalsın nəhayət...
Vəssalam, mənə bu da yetər hələlik,
Gün batar, ay doğar,*

---

bir az səssizlik, bir az sənsizlik...

Və yaxud, bu misralardakı hissin ecazi, poetik fikrin epitet səviyyəsində təqdimi yeni məhəbbət lirikasının nümunəsinə dönür, lirik xarakterin duyğuları “bir az səssizlik, bir az sənsizlik” - deyə, haray çəkir:

Yaradıcı adamların ömrü, əslində, insanlığa, bəşərə, əzan cümlə, Vətənə həsr olunmuş ömrlərdəndir. Çünkü, insanların ünsiyyətini asanlaşdırın və həmişə canlı, dinamik saxlayan ədəbiyyatdır, incəsənətdir və doğrudan da bu bəşəri universal dəyərdir, dinindən, irqindən asılı olmayaraq hazırla və gələcəyə insanların birləşdir... Sənətin əsas missiyası adı insanların adı baxdıqları, hər gün gördükleri hadisələri, insanları, hətta əşyaları, ağacı, yarpağı, budağı fərqli şəkildə, daha gözəl ampulada təqdim etmək, sevdirmək, görünənin görünməz tərəflərini göstərməkdir... Hətta “Fələklə” belə, cəngi-cidala, çıxmaq, polemikaya girişmək gücündür:

“Ey Fələk, bu gecə könlümü gəl, dindir!”

Bu şeirdə “Fələk” qeyri-adi metaforik obrazdır. Əslində, bu poeziyanın (eləcə də bədii yazılarının) metaforik təbiətə malik olmasındandır. Metaforik düşüncə estetik həzz yaradır, psixoloji enerji yaradır və burada – metaforik düşüncədə ağıl və xəyal gücü təbii, harmonik şəkildə birləşir... Sənətin, sənətkarın bacarığı, istedadı yeni və

təsirli metaforalar yaradaraq, onlardan bacarıqla istifadə edərək yepyeni duygular, hislər, dəruni fikirlər, gerçəkliyə bağlı xəyallar doğura bilməkdir. Şair, yazar, alimin yazdıqlarında, düşüncəsində metaforik güc, enerji olmasa, o zaman oxucuya lazımı təsir göstərə bilməz. Tanınmış dilçi, professor İsmayıł Kazımov yazar: “Metaforlar dilin dilidir. Dilin imkanlarını sərhədsiz bir duruma salır...” Belə götürəndə, Nüranə Rafailqızı bir qələm sahibi kimi metaforik düşüncədən, bədii-poetik vasitədən xali deyildir, yerli-yerində istifadə edə bilir, lap, “Mənə bir az nağıl danış” şeirdə müəllif folklor-nağıl motivlərindən metaforik qəliblərdə bacarıqla istifadə etmiş, günümüzün reallıqlarını canlandıra bilmüşdür:

*Mənə bir az nağıl danış,
ruhum bir az təzələnsin.
Səmadakı ulduzlardan
göydən yerə nur ələnsin.
Danışgınən bədirlənmiş
14 gecəlik ayından,
Günəşin bizə verdiyi
bir ovuc ümüd payından.
Bir az külək, bir az çovğun,
bir az bulud, bir az yağış.
Başımı qoyum dizinə*

---

mənə bir az nağıl danış!

*... Mənə bir az nağıl danış,
yuxum tökülür gözüm dən.*

*Danış qoy başım qarışsin,
özüm bezmişəm özüm dən.*

*Məcnun kimi dönə-dönə
dolanıram otaqları.*

*Lap əlimdən zara gəlib
evin bütün yataqları.*

*Göz dikdiyim tavan bezib,
bezib yorğan, bezib balış.*

*Başımı qoyum dizinə,
mənə bir az nağıl danış!*

*... Bir gecəlik uşaq olum
saçında-dən, üzdə-qırış.*

*Başımı qoyum dizinə,
mənə bir az nağıl danış!*

*... Mən hələ də uşaq kimi
inanıram nağıllara...*

*Duyğularım, istəklərim
darma-duman, qarma-qarış.*

*Başımı qoyum dizinə,
mənə bir az nağıl danış!*

Burada Nuranə Rafailqızı özünü sehirli nağıl dünyasında hiss edir, daxilindəki kövrək, təmiz uşaqlıq dünyasının ülviyyətinə dalır... Onun bir şair, bir yazar kimi bu xüsusiyyəti imkan verir ki, uşaqlar üçün də təsirli, səmimi, duyğulu şeirlər yazsın. Uşaqlar üçün yazdığı şeirlərdə müəllif bir qadın şair kimi daha həssas olur və uşaq dünyasının psixolojisinin duyumlu məqamlarını aşkarlaya bilir və folklor qaynaqlarından da bəhrələnir. Yaradıcılıq fəaliyyətinki faktlardan məlum olur ki, o, 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin təşkil etdiyi “Kiçik yaşılı uşaqlar üçün nəşr, nəzm və dram əsərləri” müsabiqəsində 4-cü yerə layiq görülmüş, qalib əsərlərin yer aldığı kitabda 18 şeiri çap olunmuş, məktəb kitabxanaxlarına paylanmışdır...

Qeyd edək ki, dəyərli ədəbi faktın, mövzunun reallaşması isə böyük mənəvi güc və peşəkarlıq, həm də sarsılmaz inam, əzm, iradə və əlbəttə ki, böyük sevgi tələb edir... Dövrdaşları arasında seçilə, fərqlənə bilər... O da, ilkin çağlarından poeziyaya sevdalanıb, şeirin sevdasına düşübdür... Şairə bu sevdası vasitəsilə oxucusuna könül dünyasını, duyğularını, düşüncələrini bəyan etməyə cəhd edir... Nuranə Rafail qızı bədii təsvir vasitələrindən dəyərincə istifadə edə bilir, müəllifin qəlbinəki incə, zərif duyğular, insani hissləri süsləyir, onları daha da ülvüləşdirir. İnanıram ki, o şair kimi püxtələşdikcə, daha

maraqlı mövzuları əhatə edəcək, özü demiş – kitabı-qələmi din-imanı olacaq, şox-çox ağ vərəqləri söz yurduna çevirəcəkdir:

*Gah deyirəm bədahətən,
gah yazırəm kərən-kərən.
Bir şeirəm qafiyəsi,
hecaları pərən-pərən.
Şairlərin din-imanı,
qurani, kitabı-qələm,
ağ köksündə qara yazı
Bax,
həmən o varaq mənəm!*

Mənə elə gəlir ki, bu şair xanım – Nurənə Rafail qızı öz bildiyi, bacardığı, qavraya bildyi işlərlə məşğul olur və bu cəhət onun şeirlərindən boylanır... Elə bil ki, şeir yazmaq da onun alın yazısıdır... Əgər bu cəhəti dürüst duymuşsamsa, gəlin, birlikdə onun alın yazısının ilk kitabına mübarək deyək....

18.08.2021.

Aytac İBRAHİM

ADSIZ ŞEİRLƏR

(...ruhun nəğmələri...)

Sənə əta edirəm ;
Bütün gələcəyimi,
keçmişimdəki hər şeyi...
Məndən sonra,
yandırın yazdıqlarımı ...
Sağlığında dinləmədiklərinizi,
yoxluğumda oxumayın ...
Sənə diktə edirəm ;
Bütün ölmüşlərinin ruhu !
Uzaq durun dinciyyimindən !
Yalnızlığım zövq verir ,
çoxluqda özüm də ağrıyam...
Deyirəm ki,
yaxınlaşmayıın bir addım !
Sənə lütf edirəm ;
Gecələrin hüznünü oğrayıram,
gündüzlərin nəşəsini ...
Saçımın hər telini yoluram,
qəlbimin hər döyüntüsünü ...
Eybi yoxdur ,
bu da olsun sizə ərmağanım ...

Sənə şübhə edirəm ;
Bundan sonra edəcəklərinizdən ...
Sənə ümid edirəm ;
Ümid edirəm,
pozmayacaqsız bu andı ..
Sənə inanıram ,
İnanmaq da istəmirəm ...
Bilirsənmi,
bu paradoksallığın içindən,
mən 4 il əvvəl getmişəm ...
Sənə əmanət edirəm ,
bilmirəm bu neçənci şeirimi ...
Yox edəndə,
elə ilk bundan başla ...
İndi isə hamınıza,
kiçik qızdan “əlvida” ...

09.02.2021.

***

Ruhumun ən şeirlilik yerisən ...
Fəqət orda tufanlar qopur...
Ağaclar özləri sindirir budaqlarını,
Quşlar ötmür, yolur qanadlarını..
Çiçəklər açmır, boynun bükür,
Yağışlar yağmır, buludlar küsür...
Torpaq imdad diləyir ;
elə yaziqca,
elə saf,
elə uşaqca...
Ana qayısına ehtiyac duyan,
hələ yetişməmiş körpə kimi...
Ruhumun ən şeirlilik yerisən...

Qollarım sənə çatmır,
uzatdıqca,
sənə gələn yollar daha da uzanır...
Uzanır...

Biri yox, mini kəsir qollarımı.
Bir qucaqlamağı belə,
çox görülürər bir qızın ümidiñə...
Qaranlığın ən dib yerlərindəki,
dərin- dərin quyudayam...
Adını çağırır dilim,
Çağırır...
Çağırır...
Ah...İlahi...

Axi o yoxdur...
Unutmuşdum əlçatmazlığını..
Mən bir dostam,
Altayın əsərlərindən
addım- addım qaçmışam...
Qaçmışam ...
Qaçmışam ki,
görən, xəyal necə olur...
Mən xəyalam...
İşləmişəm sümüklərinin düz iliyinə kimi ...
Qanındakı eritrositlərin rənginə kimi ...
Qanam mən...
Qıp-qırmızı...
Axıram bədəninin hər nahiyyəsinə,
dövr edirəm,
yaşayasan deyə...
Əlindəki silahınam,
güllələr dolub cismimə...
İstəyəndə atırsan,
tuş gələndə vururam...
Keçəcək dövran,

uçacaq ömür...
Bir simurq quşunun lələklərində,
özümə gün ağlayacam...
Səni yenə arzulayacam...
Qocalacam...
Ağaracaq saçım, başım...
əsəcək əllərim,
bəlkə də görməyəcək gözlərim...
Bir qəlbim qalacaq,
hər zərrəsi sənə aid...
Döyüncək...
Döyüncək...
Birdən dayanacaq...
Amma sən bitməyəcəksən,
sən getməyəcəksən...
Torpağa qarışan bədənimin
tikə-tikə çürüyən parçaları haqqı,
səmalardan sənə baxıb,
gülümsəyən ruhumun özü haqqı...
Məndən getmiyəcəksən...
Sən?
Səndə isə yoxa çıxacam,
unudulacam, bilirəm .
Amma sən yenə də
unutma məni, əzizim,
unutma ...
3 – 6.01.2021.
***

Saat 10-a, 13dəqiqə işləmiş,
Yenə qaranlıqda, asta meh
Və yenə xülyalar buludlarla uçuşur.
Ağacların rüzgarla rəqsı dayanmır

Küləyin üzündəki əsintisi
Yerdən uzaqlaşmaq istəyi
Bütün sevdiklərin
Torpaqdakı əmanətlərin
Hamısı ovunda...
Bərk tutmusan yumuruğunu
Heç biri düşüb gözdən itməsin...
Sinənə sıxırsan əbədi
Ordan qəlbinə keçsin.
Harmoniyalar yaradır sevdiklərimiz
İtirdikcə sol tərəfimiz iflic olur.
Sağımızı qopar ,o heç bizə də lazım deyil.
İçimizdə səs salan dirilər
Susqunlaşışb bir kuncə sıxılıb ölülər...
Qidaları anılmaqdır.
Afrodita onlara qulluq edir,
İnanır ...
Qoy qocalmasınlar daxildə
Çürüməsin ruhları
Yoxsa,ifrat iy verir...
Hey ,yaşlı dünya...
Mən sənin hələ körpə sakinin
Addımbaşı cümlələrim səni öyrənir,

Üşüdükcə hərflərim üstümə yorğan.
Burdan baxıram cisminin bir nöqtəsinə
Psixologiyalar parçalanıb
Amansız faşist olmuş adamlar
Sanki hər dəqiqə paradox yaşayır.
Döş xərçəngindən çürümüş qadınlar
Ümidləri də xəyanətlərə qurban gedib.
Bir kiçik daxma görürəm
Səfalətdən lüt gəzir pəncərələri

Köhnə taxtaları bir-bir üsyan edir.
Yetimlər görürəm,
Bir qarnı ac,bir qarnı tox
Ayaqlarında kiminsə pay verdiyi
Rusun o məşhur bir cüt qara qaloş.
Üz-gözləri çirk,pas
Saçları dağınıq ,xeyalları böyük
Məsum balacalar....
Görürəm,
o tərəfdə bərk yağış yağır
Qırışları üzünə meydan oxuyan
Saçı saqqalı qardan bəyaz
Nurani qoca..
Ağlamağa halı da yoxdu
Onsuz da qocalıb
Bu gün, sabah o iş 'deyərəkdən
Hələ də ,
Onu bayırə atan oğullarını düşünür...
Payızın sürrüéal təsvirində
Çoxu payız depresiyasına məruz qalıb.
Deyirəm axı,psixologiyalar arzınlışıb
Sərhəd tanımaq istəmir vətəndaş
Milli dəyərlər turistlərdə yatır
Dollarlara satılmış kağızlarla ödəşir
Gənc qız görürəm,
Sevdiyini itirib,nağılları bitib
Göydən üç alma da düşmədən.
Yatmaqdən qorxur,əriyib olub mum
Diaqnozu hipnofobiya...
Bir ailə görürəm
Paramparça
Bir ayaqları yetimlikdə
Atasızlıq sindromu yaşayırlar.
Bir ağıl xəstəxanasının

Rəngi paslanmış küncü
Nəvazışdən uzaq yalqızlaşan
Gur saçları çoxdan tökülmüş
Orta yaşlı bir şizofren...
Qəbirlər görürəm
Ruhu cəsədini çoxdan tərk eləmiş
Sümükləri sizlamaqdan torpaqları çatlamış
Bir zaman həyatda var olan
O əziz adamlar...
Çiyinlərimdə bu adamların dərdləri
Uçmağa qoymur, tonlarla ağırlıq var
Qaldırmağa çalışır ruhumla bədənim
Bizim yer
Bizim dünya
Sən hər fırıldılqca ədalətlər dövr eləsin
Həyatdakı "təbiətin qanunudur" dediyimiz,
Üstündən adladığımız,
Vicdanımızın üstə gül örtdüyümüz
Əlimizdən uçub gedən qurbanlar...
Söz verirəm, sənə
Tanrının hüzüruna
Bütün mənliyimi içib
Bədbinliyimi soyunub gedəcəm..
22.05.2020.

Səma MUĞANNA

ADAM VƏ PAPATYANIN TANRIYLA GÖRÜŞDÜYÜ GÜN (Əvvəli avqust 2021-ci il sayımızda)

Bölüm 3. Telefon söhbəti

O hadisədən sonra Papatya bütün gecəni yata bilmədi. İçində sanki fırtna qopmuşdu, narahat idi. Keçirdiyi hissləri heç cürə analiz edə bilmirdi. Gördükleri, yaşadıqları kino lenti kimi gözünün önündən gəlib keçirdi. İşıqlaşırdı, bir azdan məktəbə getməli idi. Düşünürdü ki, yaşadıqlarını Adama danışsın, ya yox? Birdən gözü telefonə sataşdı. Ekranda Adamdan mesaj gəldiyini gördü:

- Səninlə danışmalıyıq. Bağışla, bu vaxt narahat edirəm, amma səhəri gözləyə bilmərəm. Çox vacibdir, Papatya.

Bütün bədəni titrəyirdi. Həyəcanla Adama zəng etdi.

Nə qədər çalışsa da, səsindəki həyəcanı boğa bilmədi. Adam da həyəcanlı idi, hətta salam verməyi belə unutdu.

- Bilirsən nolub? Məktəbdə səni görə bilməyəcəm.

Sinfimiz təmir olunduğundan başqa bir mərtəbəyə köç-11 müşük.

Adama sözləri qırıq-qırıq söyləyirdi. Səsindəki gərginlik açıq/aydın hiss olunurdu.

- Bilirəm, xəbərim var, Adam. Tanışlarımdan biri dedi.

Əslində mənim də səninlə bölüşmək istədiklərim var idi. Cavabını tapa bilmədiyim suallarım çoxdur.

- Bölüş mənimlə. Sonuna qədər dinləməyə hazırlam. Adam bu sözləri söyləyərkən Papatyaya olan həsrəti daha da böyüdü. Sanki dağılıb, paramparça olurdu. Özünə sevməyi qadağa etsə də, məhz o gün ona vurulmuşdu. Əvvəllər bunu etiraf etmək istəmirdi, amma hissələri onun egoistliyinə qalib gəlmişdi. İndi də o gün yaşadıqlarını hiss edib dalmışdı.

Papatya onun susduğunu görüb kövrək bir səslə dinləndi:

- Alo, buradasan?
- Burdayam, səni dinləyirəm.

Öz ürəyində cümləsinə “Papatyam” kəlməsini əlavə etdi. Sanki bu biri tərəfdə Papatya Adamın nə demək istədiyini duymuşdu. Onun söyləyə bilmədikləri gənc qızı güzgü kimi aydın idi.

- Gecdir, səni narahat etməyim. Söhbətim uzun çəkə bilər.

- Birdə belə söz desən, səndən inciyərəm. Sən məni heç vaxt, heç zaman narahat etmirsen.

Başqa sözlər də əlavə edərdi. Ürəyi dolu idi, amma söyləyə bilmirdi.

- Gəl, hələlik söhbətimizi saxlayaq. İşləqləşir, məktəbə getməliyik.

Beləcə məcburən sağıllaşdılar. Telefonu qapadandan sonra Adam yerindən qalxıb güzgünün qarşısına keçdi. Bir qədər özünə tamaşa etdi. Beynində müxtəlif planlar dolaşırıdı. Papatyanı heç olmazsa uzaqdan da olsa görməli idi, yoxsa dəli ola bilərdi. Əslində dəli olmuşdu da.

Beləcə səhər açıldı. İlk dərs günü idi. Papatya məktəbli formasında olsa da, həmişəki kimi çox cazibədar görünürdü. Gözlərindən yuxusuzluğu, yorğunluğu hiss olunsa da, üzündə təbəssüm yaratmağa çalışırdı. Qəribə təbəssümü

var idi, kədər qarışıq.

Beləcə dərsləri yola verib, sona yaxınlaşırıldı. Papatya çantasını götürüb, rəfiqələri ilə söhbətləşə-söhbətləşə pillə-kənləri enib məktəbdən çıxdı. Birdən həyətdə gözünə Adam sataşdı. Bir anlıq şok yaşadı, nə edəcəyini bilmədi. Adam da həyəcan içindəydi. Gözlərini Papatyadan çekə bilmirdi. Onu görəndə sanki şam kimi əriyirdi. Danışmaq istəsə də, sözlər boğazında ilişib qalırdı. Xaraktercə çox qaraqabaq olsa da, Papatyanı görən zaman üzünə bir təbəssüm qonurdu. İndi də belə idi. Bilmirdi bu anın sevincinimi yaşasın, yaxud yaxınlaşış görüşsünmü?

Papatya ona başı ilə salam verib, rəfiqələri yola düzəldi. Onun getdiyini görən Adam heç nə edə bilmədi. Bir qədər gözləyib gözləriylə onu müşaiyət etdi.

Bölüm 4. Tanrıının yaratdığı əbədi sevgi...

Papatya evə gəldi. Hələ də bayaqki hadisənin həyə-canını yaşayırıdı. Gözləmədiyi halda Adamı tam qarşısında görərkən özünü itirmişdi, lakin qüruru qarşı tərəfin bunu hiss etməyinə yol verə bilməzdi. Sanki içi parçalanırdı. Öz-üzünə düşünürdü ki, görəsən o da belədir? Bu suallar elə beynində dolaşırıdı.

Adam isə öz dünyasında dəli olmuşdu. Demək ki, sevmək dəli olmaqmış. Adam sadəcə sevmirdi, o Papatyaya vurulmuşdu. Onu bu gün görərkən əhvalı daha da korlanmışdı. Bu hissəleri üç nəfərdən başqa heç kəs bilmirdi. Bu üç nəfərdən biri onun özü, digəri Papatya, ən başlıcası isə bu sevginin şahidi – Tanrı idi.

İkisi də ayrı-ayrılıqda bir boşluq içində idilər. Tanrıının özü də onlardan çox narahat idi. Sevgi göyərçinindən onların ikisinə də məktub yollamışdı.

Eyni zamanda hər ikisinin pəncərəsinə bir göyərçin qondu. Göyərçini birinci görən Papatya oldu və təəccüb-ləndi. Məktubu açıb oxudu:

- Siz məni görməyə bilərsiz, lakin məni duyduğunuza

əminəm. Göyün ən dərin qatlarında, öz planetimdə sizin ikinizi də izləyirəm. Qorxutmaq istəmirəm, amma qarşında sizi çox çətinliklər gözləyir. Ətrafinizda paxıl, iyrənc insanlar çoxdur. Bilin ki, sizi ayırmağa çalışacaqlar. Onların hiylələ-rinə uysanız, əbədi olaraq ayrılacaqsız.

Cümlənin sonu tamamlanmamışdı. Bu natamamlıqla sanki ətrafda donmuşdu.

Adam dözməyib Papatyaya zəng etdi. Papatya yerində donub qalmışdı. Qəhər onu boğurdu, amma ağlaya bilmirdi. Telefon uzun müddət çaldı, sanki qulaqları da kar olmuşdu, eşidə bilmirdi. Adam dalbadal mesajlar atmağa başladı.

Yaman qorxmuşdu. Papatya cavab vermirdi. Adamin məktubun surətinin Papatyaya çatmasından xəbəri yox idi. Tab gətirə bilməyib evdən çıxdı. Sevdiyinin ünvanına yollandı.

Başqa yolu yox idi. Qapının zəngini çaldı. Səs-səmir yox idi. Qışkırdı.

- Məni eşidirsən? Qapını aç.

Papatya donub qalmışdı, sanki bu dünyada deyildi.

Mexaniki olaraq Tanrıının söylədiyi sözləri təkrar edirdi.

Adam bir neçə dəfə də çağrırdı.

Papatya özünü toplayıb qapını açdı. Gözlərini bir nöqtəyə zilləyib, eyni sözləri təkrar edirdi: - “Əbədi olaraq ayrılacaqsız...”

Onu bu halda gördükdə Adam vahimələndi. Əllərindən tutub, qucaqlamaq istədi, lakin cəsarət etmədi. Qorxurdu onu itirməkdən. Sadəcə dolmuş gözlərinə baxdı və saçlarına sığal çəkdi.

- Noldu axı sənə? Nə baş verib? Neçə müddətdir ki, düşünürəm ki, sənə bu sözü necə deyim? Bil ki, o gündən səni unuda bilməmişəm. Daima gözlərimin qarşısındasan. Mən səni sevməmişəm ki, mən sənə vurulmuşam, kül olmuşam. Tanrıının söylədiyi kimi bir-birimizə aidik. Yalva-15 rıram sənə, özünə gel.

Bunu deyib, birdən Papatyanı qucaqladı. Qeyri-ixtiyari

gözlərindən yaş axmağa başladı. Yalvarıram sənə, geri dön.
Papatya yavaş-yavaş özünə gəlirdi. Tək bir kəlmə söz
söylədi: - Adam...

Gənc oğlan sevindiyindən bilmirdi neyləsin. Sevdiyi qız
danışmağa başlamışdı.

- Sən niyə ağlayırsan? Nolub?

- Yox, ağlamıram, Papatyam. Sənə elə gəldi.

Bu zaman buludların arasından Tanrıının göz qamaş-dırان,
işığa bələnmiş siması göründü. Sanki göy üzündən
Papatyanın qulağına piçildədi:

- Adamın sevgisi heç nə ilə müqayisə olunmaz, Papatya
qızım.

Papatya təəccüb içində olsa da, heçnə demədi.

Əslində onların həyatları siyah-bəyaz filmə bənzəyirdi.

Bu filmi bəzəyən, ona rəng qatan onların sevgisi idi.

Və bu sevgi əbədi olaraq yaşayacaqdı...

SON

Ülvi AYDIN

HARDASAN

Əsir olmuşam, dərdimin əlindən
Qurtara bilmirəm gülüm, hardasan?!
Ürəyim səninçün zar-zar ağlayır,
Mən necə öyrənim, bilim hardasan?!

***

Sənli günlərimiz şəkərdi, baldı,
Düşündük: – Pis günlər arxada qaldı...
Bizi kim qarğadı, kim ayrı saldı?
Çatmayır əlinə əlim, hardasan?!

***

Sən idin, mən idim, bir tut ağaçı –
Hərdən oğrun-oğrun baxıb qiyğacı
Deyərdin: – Dərdimin sənsən əlacı...
Şirinli, şəkərli dilim, hardasan?!

***

Bəs nədən yad oldu o günlər bizə,
Yoxsa bədnəzərlər gətirdi gözə...
Nə vaxtı gəlmirik daha üz-üzə,
Qırılmış qanadım, qolum, hardasan?!

***

Nədən uzaq düşdün Ülvidən elə,
Dağ çəkdin könlünə belədən belə...
Elə eyləmə ki, çekərək nalə
Qişqırıım: – Vəfasız, zalım, hardasan?!

ZÖVÜN KƏNDİ

Yenə duman alır kəndi,
Bağlayır bərəni, bəndi...
Göz oxşayan bir səhnədi –
Doğulduğum Zövün kəndi!
***

Hər yanı yaşıl xalıdır,
Sanki cənnətin yoludur...
Sizcə necə olmalıdır
Doğuldum Zövün kəndi?!

Dağı dumana bürünür,
Çayı ilantək sürünür...
Baxın, nə gözəl görünür,
Doğulduğum zövün kəndi!
***

Söz mülkündə sözü yordum,
Baxıb min bir xəyal qurdum...
Ata yurdum, ana yurdum –
Doğulduğum Zövün kəndi!
***

Ülvi Aydın yazdı belə,
Sözü gəzsin eldən-elə...
Gözəlləşir ildən-ilə
Doğulduğum Zövün kəndi!

DAĞLARA

(şair Sakit İlkinə ithafən)

Sakit İlkin, gəl qonaq ol,
Çıxaq dağlara-dağlara...
Salam verək göy çəmənə,
Baxaq dağlara-dağlara.

***

Gəzib daşlar, otlar üstə,
Gül toplayaq dəstə-dəstə...
Ayaqyalın şehlər üstə
Qaçaq dağlara-dağlara..

***

Şeir deyək qəşəng-qəşəng,
Gəl uyduraq yalan, cəfəng...
Düzəldək uçan çərpələng,
Uçaq dağlara-dağlara...

***

Çıxaq dağın zirvəsinə,
Səs verək kəklik səsinə...
Coşsun ilham, daşın sinə –
Açaq dağlara-dağlara...

***

Duyğularda olaq ancaq,
Xoş sözlərdən çataq ocaq...
Ülvi Aydın, geniş açaq
Qucaq dağlara-dağlara!

Zaur ƏRMUĞAN

DAHA HEÇ NƏ DANIŞMA

Kirpiklərin
uzağa uzanan baxışlarının
sonu bitməz həsrət vadisində
yanıb qaralan qəm budağı.
Damçı-damçı süzülən göz yaşlarının
qəlbindən bir-bir qırılıb düşən küskün yarpaqlarıdır elə bil.
Gözlərinsə,
içinin güzgüsü.
İçinin sazağı, bürküsü,
İçinin yağışı, dumanı,
Ümidi, gümanı,
Səsi,
Sükutu,
Qəlbinin yanğınlarda köz-köz alışan odu —
Hər şey, hər şey gözlərində.
Daha mənə heç nə danışma.

GECƏNİN SƏSSİZLİYİ

Gecənin səssizliyi

Bir sükut yağışıdır.

Gecənin səssizliyi

Bir yağış naxışıdır.

***

Gecədə özgəlik yox,

Gecədə doğmaliq var.

Sırdaşım olub gecə,

İçimdə tənhalıq var.

***

Gecənin səssizliyi

Qəlbimdə dinən səda.

Bu gecə bəyaz gecə,

Bu gecə nurdan ada.

***

Dünyanın o başına

Gedən yol burdan keçir.

Yol uzun, yol kəsədir,

Geniş dardan keçir.

***

Sözümü bircə-bircə

Gecəyə danışıram.

İçimdən sözülürəm,

Gecəyə qarışıram.

***

Gecənin səssizliyi

Sükutumun oxşarı.

Könlümə gecə dolub,

Dolub, yağsam, yaxşıdır.

XƏYALIN

Həsrət qaranlığında
işıq-işıq anıram sevgimizi.
Bir ürəklilik gündüzlükdür qəlbimin otağı.
Zülməti yarıb keçən
beyaz bir dünya hopub ruhuma.
Sənin əvəzinə
xəyalın gəlib qapıma.

XATİRƏLƏRLƏ BİR QALANDA

Tənhalığın səni xatırladır mənə.
Narın yağışdan sonrakı torpaq qoxusutək,
Bir bənövşə yuxusutək
kövrəkliksən.
Ümidsizlik ağrısını
içimdən çıxaran həsrət acısı
şirinmiş nə qədər...
Bircə xatirələrdən ayrılmağım olmaya.

BİR GÖRDÜM

Elə sevdim səni sevgiyə tapınandan.
Səni də, özümü də bir gördüm
iki qəlbdə,
ruhumuzu tanıyandan.

KÖNLÜMDƏ SƏN DİNƏNDƏ

Duyğularımın şeirləşən çağ!'
Səninlə qalmaq isteyirəm
zamansız zaman boyu.
Ruhumla yoğrulan ömür tikəsinə
dad gətirənim.
Harayıma dünyaları yetirənim.
Çəkilər gözlərimin gecə yuxusu.

Hopar içimə
taleyimin olar-olmazından keçən sevincləri,
qəm qarışışq
yer-göy dolusu
könlümdə sən dinəndə.
Sən mənə:
— Səninəm! — deyəndə.

YAYIN SON ÇAĞI

Başını tovlayıb alır ovcuna
Bu yayın yerini payızın göyü.
Qızaqol köynəktək bükülür qat-qat
Vaxtin dolabında yayın bu günü.
***

Bol olur yağışdan payız buludu,
Yayın dalınca mən ağlaya biləm.
Alır əllərimdən yayımı payız,
Bu yayı gizlədib saxlaya biləm.
***

Vida görüşdüür yayın son çağı,
Kafe qapısıtək bağlanır üzü.
Bir qonaqevindən ayrılib gedir,
Dinir xatirəli köçünün izi.
***

Vağzal yolundadır, orda gözləyir,
O həsrət qatarı indicə gələr.
Kövrək baxışımıla ötürüb yayı,
Əlacsız sükutum: “Hələlik!..” — deyər.
***

Geriyə boyanıb baxsam da hərdən,
Payızın əlləri çekir çıynimi.
Kəsişən yollarda ayrılmaq da var,
Qayıdır dəyişim daha əynimi.

QOY OXUSUN GÖZLƏRİNİ GÖZLƏRİM

Bir görüşün yollarına çən düşüb,
Bir eşqinmi saçlarına dən düşüb?!
Məndən özgə de, könlünə kim düşüb?
Qoy oxusun gözlərini gözlərim.

***

Ürəyimi göynədəcək yanğısı,
Telin olsun bu yaramın sarğısı.
Kimdir, görən, o inamın oğrusu?
Qoy oxusun gözlərini gözlərim.

***

Ümid dinir, güman dinir gözündə,
Sükut dolu ümman dinir gözündə,
Bir gerçəyi uman dinir gözündə,
Qoy oxusun gözlərini gözlərim.

***

Kirpiyinin kölgəsimi gizlənən?
Yad baxışla özgəsimi gizlənən?
Bəlkə, mənəm öz-özüylə izlənən?
Qoy oxusun gözlərini gözlərim.

***

Sevgilərdə doğru da var, yalan da,
Sevgilərdə saygı da var, talan da.
Bu ömürdə olmayan var, olan da,
Qoy oxusun gözlərini gözlərim.

***

Hansı vədə, hansı sözdür nəhs düşüb?
Düz yozulan gərdişimiz tərs düşüb.
Günah kimdə, qınaq kimdə, bəhs düşüb?
Qoy oxusun gözlərini gözlərim.

***

Gülüm, and iç bu sevginin adına,
Gülüm, yetək biz bu eşqin dadına.

Ərmişandır, sevib, düşüb oduna,
Qoy oxusun gözlərini gözlərim.

ÜRƏYİMƏ

Gözümdən axır göz yaşı,
Nəmi yiğdım ürəyimə.
Dərdin mənə yol yoldaşı,
Qəmi yiğdım ürəyimə.
***

Ərşə çəkdin sən yuxumu,
Həm azımı, həm çoxumu.
Əkdin bircə dərd toxumu,
Zəmi yiğdım ürəyimə.
***

Bir gileyin min davası,
Bir talanam, eşq yuvası.
Köklənmişəm, var havası,
Dəmi yiğdım ürəyimə.
***

Məni məndən alan aldı,
Məni məndə oda saldı.
Kimim getdi, kimim qaldı?
Kimi yiğdım ürəyimə?
***

Ərmişan, bil, dərdim çoxdur,
Başım üstə şimşək çaxdı.
Vayima el şərik çıxdı,
Cəmi yiğdım ürəyimə.

Təranə MƏMMƏD

TƏRANƏ MƏMMƏDİN LAYİHƏSİ

Bu dəfə “SƏMİMİ SÖHBƏT”in qonağı tanınmış ictimai-siyasi xadim, şair, publisist Rəfail Tağızadədir.

İnsanların ünsiyyətdən qaçlığı, bir növ tənhalığa qapandığı, bəlkə də biri-birinə etibar etmədiyi bir vaxtda az tanıdığını, bəlkə də heç tanımadığın bir insanla ünsiyyət qurub onunla səmimi söhbət etmək asan olmasa da, mümkündür. Söhbət etmək istədiyim insan yaradıcılığı, bənzərsiz şeirləri ilə diqqətimi çoxdan cəlb etmişdi. Onun özü ilə şeirlərindən daha sonra tanış oldum. Şeirlərindəki gizli kədərin, qeyri-adiliyin səbəbini öyrənmək arzusu var idi məndə. Dəfələrlə tədbirlərdə görüşdürüüm bu gülərz, mehriban və nisbətən az danışan insanın iç dünyası mənim üçün çox maraqlı idi. "Gündüzü oğurlanmış kimidir həyat", – deyən bir insanın elə həyata baxışları da. Deyirlər, insanı yaxşı tanımaq üçün onunla yol yoldaşı olmaq lazımdır. Təəssüf ki, tanımaq istədiyim insanla yol getmək mənə nəsib olmayıb, amma səmimi söhbət etmək fürsətindən istifadə edib ona bir neçə sual verə bildim.

Həmsöhbətim Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, Prezident təqaüdçüsü, Rəsul Rza mükafatı laureati, Rəfail Tağızadədir.

Rəfail müəllimlə söhbəti sizə təqdim etməkdə məqsədim FB səhifələrində dəfələrlə şeirlərini və yazılarını həvəslə oxuyub

*bəyəndiyiniz bu maraqlı insanı sizə daha yaxından tanıtmaqdır.
İlk sualim adı olsa da mənçə, cavabı həmsöhbətimi düşündürdü.*

- Rəfail müəllim, sizcə Rəfail Tağızadə kimdir?**
- İlk növbədə Azərbaycan vətəndaşıdır. Vətənini, xalqını, azadlığı sevən; yurdsuz qalan vətəndaş. Azərbaycan türkiidür.**

– Özünüz haqqınızda qısa da olsa, məlumat verərdiniz.
-Qarabağda, Ağdamda doğulmuşam. Qarabağ mənim ata-baba yurdumdu. Çox təəssüf ki, indi “qarabağlıyam”, “ağdamliyam” deyəndə, o yerlər işğal altında olduğundan bir vətəndaş olaraq itkilərin qismən günahkarı kimi utanıram. Uşaqlıqdan riyaziyyatı çox sevdiyimdən dəqiq elmlərə marağım olub. Orta məktəbi Ağdamda bitirib, 16 yaşimdə Politexnik institutunun Avtomatika və hesablama texnikası fakültəsinə daxil olmuşam. Diplom işimi Rusiyada yazdım. Uzun müddət o vaxtlar “qapalı” hesab edilən müəssisədə müxtəlif vəzifələrdə çalışmışam. Elə ordan da müharibə bölgələrinə yollandım. Cəbhə həyatından çox danışılıb deyə, ondan danışmaq istəmirəm. İnşallah qələbədən sonra...

- Rəfail müəllim, neçə yaşıınız var?**
- 11 fevral 1958 ci ildə anadan olmuşam. Dolça bürçündənəm. (gülür)**
- Nə bildiniz ki, bürcünüzü soruşacam?**
- Nə bilim, hərdən fikirləri qabaqlamağı bacarıram. Bu bir qədər çətinlik yaratsa da, belədi.**
- Onda deyin. Bürcələr haqda yazınlara inanırsınız?**
- Yox. İnanmiram. Amma doğulduğun yer, şərait kimi, zamanın da xarakterə təsir edən məqamları var.**
- Bəs qismət deyilən bir şeyin olduğuna necə? İnanırsınız?**
- Düzü, əvvəllər inanmirdim, ancaq həyatda qarşılaşdığını bəzi hadisələrdən sonra inanmalı oldum.**
- Allaha inanırsınız?**
- Əlbəttə. Dini ritualları etməsəm də, inanıram. Tanrıya, yaradana mütləq inanıram.**
- Sizin üçün yaşamaq nədir?**
- Yaşamaq səndən sonra yaşamaqdır.**

– Bəs ölüm nədir?

– İlk növbədə həyatın sonudu. Dəfələrlə təkrar olunmuş ifadə osa da, “ölüm haqqıdır”.

– Rəfail müəllim, şeirlərinizdə dəfələrlə ruha müraciət etdiyinizə rast gəlmişəm. Sizcə ruhlar nədir, varmı ruh?

– Əlbəttə, var. Ruh müxtəlif din və cərəyanlarda müxtəlif formada izah olunur. Ruh ilahidən gələndi.

– Ölüm dən qorxursunuz?

– Yox. Ölüm dən, qaranlıqdan, təklikdən qorxmuram. Hərdən gözübağlı daha yaxşı görürəm. Axtardığımı daha tez taparam. Qaranlıqda kəndimizin kol-kos basmış ciğirləri ilə gedib, evləri tapa bilərəm. Cəbhədə qaranlıqda o qədər dərəli-təpəli yol getmişəm ki...
– Dediniz ki, təklikdən qorxmursunuz. Bəs tənhalıqdan necə?

— Yaradıcılıqda tənhalıq adəmin həmdəmi olur. Ancaq həyatın tənhalığını sevmirəm.

– Rəfail müəllim, hamı sizi barış, davarı sevməyən bir insan kimi tanıyır. Nəyə görə davaya qatılardınız?

— Heç düşünmədən Vətən uğrunda savaşaram. Bu birmənalıdır. Bir də insan sevdiyi qadın uğrunda savaşar.

– Gözəlliyi sevərsiniz hər halda.

— Şübhəsiz. Kiçik bir çıçayı, qanad açan quşu, ağacları, ... təbiətin yaratdığı bütün gözəllilikləri. Gözəlliyi görüüb sevməmək olarmı?

– Banal bir sual olsa da bilmək istəyordim Rəfail Tağızadə qadınlarda daxili gözəlliyi sevir, yoxsa xarici?

— Gözəl qadın ilk görünüşdən adəmin diqqətini tez çəkir, bu təbiidi. Mən ağıllı qadınları, onların düşüncələrini daha çox sevirəm.

Qarşında ağıllı qadın olanda, daha çox məsuliyyət hiss edirəm.

Ağıllı qadının qarşısında güclü olmaq çətin olsa da, maraqlıdır.

—Qarabağlısınız. Deyirlər, Qarabağda körpələr də muğam üstə ağlayır. Musiqi sizin üçün nədir?

– Musiqi insanın ruhunu oxşayır. Bir qarabağlı kimi mən də muğamı çox sevirəm. Eləcə də xalq və bəstəkar mahnilarını da.

– **Bəs aşiq musiqisini sevirsiz?**

– *Əlbəttə. O bizim qanımızdadır.*

– “**Musiqiçi dostum,
bir nöktrün çal,
məni məndən qopar,
məni məndən al“.**

Bu sözləri yazan məncə klassik musiqini də sevir?.

– *Bəli. Klassik musiqidə sanki muğamın əksini duyuram.*

– **Bəlkə cazi da sevirsiniz?**

– *Konsertlərinə qatılıram. Dinləyirəm.*

– **Sizcə sevgi nədir?**

– *Sevgi insanı sən eləyən, daxilən təmizləyən, başqası üçün yaşamağın nə olduğunu anladan ülvə bir hissdir. Sevgi insanın özündən asılı olmayaraq gələn duyğudur. Sevgi gözəldir. Ağrısı, acısı, sevinci ilə yaşamaq həzzidir. Hec kim deyə bilməz ki, o nə vaxtsa sevməyib və ya nə vaxtsa sevməyəcək. İnsan hər zaman ona mübtəla ola bilər. Həqiqətən sevən insandan pislik gözləmə...*

– **Yaşından asılı olmayıaraq?**

– *Bəli. Bəzən yaşlı insan 17 yaşlı cavandan daha etirəsla, güclü sevə bilər. Sevginin yaşı olmur.*

– **Sevgi insana nə verir, sizcə?**

– *Yenidən doğulmuş kimi olursan. Lazım olduğunu bir daha anlayırsan. Yaşamaq və yaşatmağı dərk edirsən. Səndə daxili bir oyanış yaranır. Sevgi insanın üzünə, gözüñə gizlədə bilməyəcək yeni xoş çalarlar gətirir. Ruhunu təzələyir...*

– **Siz dənizi sevirsınız! Dənizə həsr etdiyiniz şeirlər insanın ürəyinə toxunur, dənizi həm sevir, həm də sevdirə bilirsiniz. Bu yaxınlarda Kamran Nəzirlinin müsahibəsini dinlədim. Kamran müəllim dedi ki, dənizə sevgim usaqlıqdan var idi, çünkü,**

**Astarada, dəniz kənarında keçib uşaqlığım. Bəs siz? Axı, siz elə
yerdə doğulmusunuz ki, dağları, meşəni daha çox sevməli idiniz,
məncə.**

— Mən dənizi çox sevirəm. Danışan canlı kimi. Dəniz safdır, təmizdir. Dəniz məni daha yaxşı anlayır. Mən dənizi qısqanıram. Bəlkə o üzdən onunla görüşə payızda, qışda gedirəm. Heç kəs olmayanda. Onunla piçiltiyə danışıram. Boşaluram. Ruhən təmizlənirəm. Olsun ki, dəniz sevgisi məndə hələ dünyaya gəlməmişdən yaranıb. Büttün dənizləri sevirəm, Xəzərə isə, xüsusü sevgim var. Təbii ki, dağları da, meşələri də sevirəm. Onlarla da rahatlanıram, sakitləşirəm, ancaq dəniz mənimçün bambaşqadı...

— Rəfail müəllim, şeirlərinizdə həmişə qızlı bir kədər var. Nədən? Hətta sizin şeirlərə “qanla yazılmış şeirlər” də deyən olub.

— İtki ağır şeydi. Bir var doğmaların, mütləq olacaq itkilərin ağrısı. Bu başa düşünləndi. Yarananın dünyadan köçməsi nə qədər ağrılı olsa da anlaşılanı. Amma yurd, vətən itkisi bambaşqadı. Bu itkinin ağrısını izah etmək olmur. Sənin olanın göz-görə əlindən alınır, sənin olmur. O itkiylə ilk addımların, uşaqlığın, gəncliyin də itir. Yox olur. Geridə böyük bir boşluq yaranır. Yurd həsrəti bütün sevincli xatırələrin üzünə qara bir pərdə çəkir. Ağırdır. Çox ağırdır. Hər dəfə nikbin, şən bir şeir yazanda, sanki, o dərd kürəyinə vurub “mən hələ varam...”, — deyir. O ağrını, kədəri nəinki üzdə, şeirdə də gizlətmək olmur.

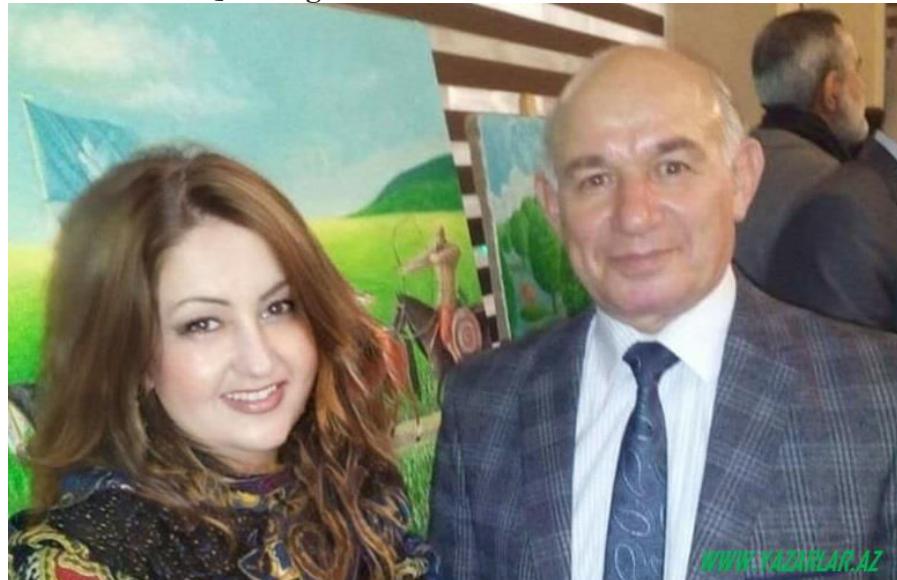
— “Şair dostum, vətəndaş dostum, dərd, ələm dostum”, bu sözləri sizin haqqınızda məşhur alimimiz Rafiq Əliyev deyib. Bilirəm ki, bu yaxınlarda görkəmli alimimizin həyat və yaradıcılığından bəhs edən bir kitabınız işq üzü görəcək. Xeyirli uğurlu olsun.

— Çox sağ olun. Bu kitabı böyük sevgiylə hazırlamışam. Maraqlı kitab olacağına inanıram. Əlbəttə, son söz yenə də oxucularındır.

— Oxucu demişkən. Mən də sizin oxucunuzam və şeirlərinizi çox bəyənirəm. Bəzən sizin şeirləri abstrakt rəsm əsərlərinə bənzədirəm. Orda görünən və görünməyənlər var. O görünməyənləri siz özünüz necə görürsünüz?

– Hamının görmədiyini mən də görmürəmsə, onda niyə yazıram, nəyi yazıram? Yazmaq, yaratmaq başqalarının görmədiklərini görüb çatdırmaqdır. Nə yaxşı ki, mənimlə bərabər onları görə bilən oxocular da var.

–Yazlılarınızda belə bir ifadəyə rast gəldim “Söz deyilən, yazı oxunan, kitab isə qalandır”. Rəfail müəllim, sözünüzün, yazdıqlarınızın və kitablarınızın yaddaşlarda qalacağına əminliklə sizə yeni yaradıcılıq uğurları arzu edirəm. Əminəm ki, bir gün Qarabağ dərdi kürəyinizi astaca toxunub deyəcək: Yaz! Yarat! Sevin! Qarabağ azaddır!

– Çox sağ olun. Qarabağı azad görmək ən böyük arzumdur. Mən də sizə gizli ağrılardan uzaq, sevinc dolu əsərlər diləyirəm.
Bax beləcə söhbət edib ayrıldım Rəfail müəllimdən. Amma onun kitablarını oxuduqca, insan onun şeirlərindən, niskilindən, yaratdığı bəzən vahiməli, bəzən həzin, bəzən sevgi, bəzən ayrılıq, bəzən hicran, bəzən intizar dolu aləmdən ayrılmış istəmir. Şairlərin sayının artlığı, ədəbiyyatda yeni adların çoxaldığı bir zamanda öz orijinallığı ilə diqqəti çəlb edən bir

şairin olduqca təvəzökar şəkildə yazıb yaratması məncə,
diqqəti çəlb etməyə bilməz.

Hamınıza bizimlə bərabər olduğunuz üçün təşəkkür edirəm və
ümid edirəm ki, “**SƏMİMİ SÖHBƏT**” rubrikamız davam
edəcək. Təki ömür möhlət versin.

QEYD:

*2019-cu ilin oktyabırında “Səmimi söhbət”in ilk qonağı Rəfail
Tağızadə olmuşdu.*

“TƏRƏFSİZ ƏDƏBİYYAT TARİXDİR!”

Jurnal bu layihə çərçivəsində ödənişsiz əsaslarla nəşr olunur.

Redaksiyanın ünvani: Az-1012, Bakı, M.Xiyabani-14a

Dövlət qeydiyyatı: № 2319, 16.08.2007-ci il.

Əvvəlki illərdə 15 xüsusi buraxılışı olub.

Dövri olaraq 2021-ci ildən çıxır.

E-mail: zauryazar@mail.ru

yazarlaraz@yandex.ru

Rəsmi saytı: WWW.YAZARLAR.AZ

Telefon: (012) 430-14 -81   (+994) 70-390-39-93

“Yazarlar”ın redaksiyasında yiğilib səhifələnir,

“El kitab çapı” mərkəzində çap olunur.

Çapa imzalanıb: 05.09.2021

Sifariş: №: 49

Format: A 5

Tiraj:100.

Elektron variant var.

Qiyməti: PULSUZ.

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə
düşməyə bilər.

QEYDLƏR

WWW.YAZARLAR.AZ

B.Qurban

T.Qismət

Z.Ayətxan

A.Akif

A.Ülvi

T.Yadigar

M.Tərənə

M.Səma

Ə.Zaur

www.tezadlar.az   www.kultur.az
www.kitabxana.net   www.525.az
www.butov.az   www.sumqayitfakt.az
www.bitik.az   www.fedai.az
www.mustaqil.az   www.ustac.az

Yazarlar - Sentyabr
N: 09 (09) - 2021

